

COMMISSION SPÉCIALE CHARGÉE D'EXAMINER LA GESTION DE L'ÉPIDÉMIE DE COVID-19 PAR LA BELGIQUE

du

VENDREDI 12 FÉVRIER 2021

Après-midi

BIJZONDERE COMMISSIE BELAST MET HET ONDERZOEK NAAR DE AANPAK VAN DE COVID-19-EPIDEMIE DOOR BELGIË

van

VRIJDAG 12 FEBRUARI 2021

Namiddag

De openbare commissievergadering wordt geopend om 14 u 06 en voorgezeten door de heer Robby De Caluwé.

La réunion publique de commission est ouverte à 14 h 06 et présidée par M. Robby De Caluwé.

Hoorzitting met de heer Tom Auwers, voorzitter van het Directiecomité van de FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de voedselketen en Leefmilieu.

Audition de M. Tom Auwers, président du Comité de direction du SPF Santé publique, Sécurité de la Chaîne alimentaire et Environnement.

De **voorzitter**: Geachte collega's, we hebben deze middag de heer Auwers te gast. Zoals u ondertussen ongetwijfeld hebt gezien, hebben hij en zijn team antwoorden bezorgd op de vele schriftelijke vragen die zijn gesteld. Ze zijn deze voormiddag doorgestuurd naar alle leden. De bedoeling is dat de heer Auwers een korte introductie geeft van 15 tot 30 minuten. Daarna krijgen de leden het woord om op een aantal zaken wat dieper in te gaan of om bijkomende vragen te stellen.

Mijnheer Auwers, u mag uw mondkapje uitdoen als u aan het woord bent. Dat praat wat gemakkelijker en de afstand ten aanzien van de leden is ook voldoende groot. Het is hier bovendien goed verlucht. Het kan op een veilige manier.

Ik geef u heel graag het woord voor uw introductie.

Tom Auwers: Monsieur le président, chers membres de la commission, vous avez reçu les réponses aux questions écrites en français. Elles seront traduites en néerlandais. Je pense qu'elles sont assez claires. Je vais faire ma présentation, qui compte 14 pages, en néerlandais.

Ik zal de presentatie in het Nederlands doen. Mag ik meteen vragen om naar de eerste slide te gaan?

Een drietal weken geleden nam ik via Zoom deel aan de jaarlijkse raad van bestuur van de WHO Global, waarin een rapport werd voorgesteld omtrent de *pandemic preparedness* in de wereld. Dat rapport was nogal onthutsend, want er stonden duidelijk dingen in als: "*the world was not prepared*", "*must do better*", "*is painfully aware the world was not prepared for the corona pandemic*". De volgende conclusie was nog opmerkelijker: "*The global pandemic alert system is not fit for purpose. Efforts have been made to assess country capacities for pandemic preparedness, but scores achieved in this preparedness assessments have failed to predict the relative success of countries in containing the spread of COVID-19.*" Het rapport is vrij op het internet beschikbaar, op de website van The Independent Panel for Pandemic Preparedness and Response. Dat is een denktank die ook voor de WHO werkt.

Dat panel zegt dat de wijze waarop er aan planning en aan externe evaluatie is gedaan door de WHO geen goede voorspeller was om na te gaan of een land wel geschikt was om de pandemie te lijf te gaan. Dat is dan na één jaar COVID-19. Als we teruggaan, moet ik heel duidelijk aangeven dat België de WHO wel degelijk volgde. Het eerste geval in Wuhan was op 31 december 2020. Op 13 januari was er dan het eerste geval buiten China en op 13 maart riep de WHO pas de pandemie uit. Ook ons land en zijn ministers hebben dat ritme gevolgd.

Ik heb heel wat vragen gekregen over wat er niet goed is verlopen. Net daarom zou ik willen beginnen met wat er wel goed is gegaan. Ik wil daarbij zeker aangeven dat ons early-warningsysteem wel degelijk heeft gewerkt. Bovendien waren we al verwittigd omdat een

persoon uit Argentinië met een zeer agressief arenavirus was besmet en al ongeveer 200 contacten had gehad, waardoor het hele land begin januari al geactiveerd was.

De evoluties omtrent het coronavirus en wat er in Wuhan aan het gebeuren was, werd via de gebruikelijke kanalen RAG, RMG en mijn eigen crisisteam, van nabij opgevolgd. Ik wil even benadrukken dat mijn crisisteam op dat ogenblik bestond uit dokter Pardon, die u al ontmoet hebt, de heer Gino Claes, het hoofd van het rampenmanagement, die u vanochtend hebt ontmoet, mijn woordvoerders Jan Eyckmans en Vinciane Charlier en mezelf.

Op 24 januari werden wij door Hainan Airlines gecontacteerd met de boodschap dat twee vrouwen met de Chinese nationaliteit heen- en weer zijn gevlogen tussen België en China. Ik heb toen, diezelfde avond nog, onmiddellijk contact opgenomen met de minister om te melden dat dit een probleem zou kunnen vormen en dat deze personen bij terugkomst moesten worden getest. Ik heb daarvoor toen Marc Van Ranst gecontacteerd. Het nationale referentielaboratorium heeft die tests tijdens dat weekend uitgevoerd. Dit was voor ons heel alarmerend, en op 27 januari heb ik dan ook een crisISOverleg met de minister gevraagd.

Tijdens dat overleg zijn er een aantal thema's aan bod gekomen. De belangrijkste beslissing van de minister was toen dat zij ermee instemde dat wij een wetenschappelijk comité zouden samenstellen. Dat comité moest ons ook helpen om ons callcenter, dat ook toen al werd bevestigd, te ondersteunen. Op basis van de input die we daaruit kregen, hebben we toen ook voor de eerste keer gecommuniceerd naar het brede publiek. U herinnert zich misschien de posters nog uit de beginperiode, met daarop de hygiënemaatregelen. Wij hebben die ook aan luchthavens en huisartsen uitgedeeld.

Omdat we een ervaren crisisteam hebben, suggereerden we ook al dat het misschien nodig zou zijn om een commissaris aan te duiden. Er was toen ook al bezorgdheid omtrent ziekenhuizen en mondkapjes. We hadden toen ook een uitstekende informele samenwerking met het crisiscentrum, en dat vanaf begin februari. Omdat er in februari ook een medische evacuatie plaatsvond in België, waar veel andere nationaliteiten bij waren betrokken, en waarbij vliegtuigen uit diverse landen geland zijn op de luchthaven van Melsbroek, hebben we ook met Defensie samengewerkt. Sciensano is een fusie van het Wetenschappelijk Instituut Volksgezondheid en het CODA, onderdelen van onze FOD en daarom is onze samenwerking met

hen altijd uitstekend geweest. Daarnaast werkten we in de federale fase bij het begin ook samen met de infocel.

De FOD heeft zich van bij het begin maximaal ingezet. Ik heb mensen uit verschillende DG's en uit mijn eigen diensten geherpositioneerd. Wij zijn dat blijven doen. De FOD is ook blijven werken en heeft haar normale activiteiten voortgezet. Ik geef een voorbeeld: de handgels en de producten waaruit deze bestaan, worden door ons goedgekeurd. Als voorzitter van het College van de voorzitters van de federale overheidsdiensten heb ik ook zeer snel instructies omtrent hygiëne gegeven.

Ik wil even stilstaan bij de goede en cruciale rol die CELEVAL heeft gespeeld. Dat zeg ik niet omdat ik er voorzitter van was, wel omdat het een formeel crisISOrgaan was, waarin het wetenschappelijk comité werd geïntegreerd, naast alle mogelijke experts die op bepaalde fora meningen uitten. CELEVAL was multidisciplinair, dus niet enkel sanitair. Leden van CELEVAL hadden expertise op het vlak van mobiliteit of kwamen van de federale politie of civiele bescherming en er was ook een psycholoog aanwezig. In die samenstelling vergaderde CELEVAL elke dag om 11.00 uur, nadat ik had overlegd met de minister en haar kabinet. Daarna vergaderde ik met COFECO en 's avonds met de gouverneurs.

Ook was het goed dat wij een relatief goede ervaring hebben inzake het beheer van gezondheidsgegevens. Van in het begin hebben wij de nood gevoeld van grote openheid omtrent besmettingen, besmettingscijfers en dergelijke, die gecollecteerd en gerapporteerd moesten worden. In het verdere verloop van de pandemie, die ondertussen toch al een jaar bezig is, hebben wij ook onze ervaring kunnen toepassen inzake het *passenger locator form*. Paloma, het dashboard dat daarmee samenhangt, hebben we kunnen instrumentaliseren. Voor Paloma hebben wij dit jaar trouwens een eGov Award gewonnen van Agoria. Een zeer recente prestatie is de opbouw van de zogenaamde controletoren, een dashboard om de vaccinaties op te volgen.

Daarmee heb ik de goede zaken opgenoemd.

Wat kon er beter?

Wat zeker beter kon, is de administratieve kalibrering tussen de verschillende adviesorganen, bij de premier, in de sanitaire zuil – we hadden RAG, RMG en CELEVAL – en de handhaving, waarin CELEVAL eveneens betrokken was.

U weet ook dat de medische bestaffing in alle

overheidsinstellingen, zeker op federaal niveau, de bekende achilleshiel was. In een van uw vorige hoorzittingen heeft dokter Pardon u al uitgelegd dat, in de periode waarin deze crisis losbarstte, hij eigenlijk de enige persoon was die nog overbleef in de dienst voor *personal health emergencies*.

Wat ook beter kon, is de communicatie met de sectoren en met de burgers. Wij hebben veel vragen gekregen over privacy omtrent de apps die zijn geïnstalleerd. Doordat er veel fake news inzake corona de ronde deed, moesten we ook op factchecking inzetten en dat is een blijvende opdracht.

Ik heb vragen gekregen over het pandemieplan. Wij waren daar al mee bezig, maar veel te lang. Het was niet geüpdatet. Andere plannen waren wel geüpdatet. Het nood- en interventieplan is aan het kabinet voorgelegd, zoals dat ook in een groene nota door het kabinet is gevraagd.

Het General Preparedness Plan is een algemeen koepelplan dat door de WHO aan elk land wordt gevraagd. Daar was er een positieve dynamiek, nadat we die *joint external evaluation* hadden gehad. Vermits de persoon die daaraan werkte, de smaak te pakken kreeg om voor de WHO te werken, is hij vertrokken naar Genève. Ik herhaal hier toch nog even wat de opmerking was van die Independent Panel Group.

Ik ben al even blijven stilstaan bij alle mogelijke plannen. Er is het *preparedness plan* voor een pandemie, er is een General Preparedness Plan dat eigenlijk interdisciplinair en interfederaal opgebouwd is. Er zijn de verschillende noodplannen waarvan het CBRN het meest bekend is. Op het niveau van een FOD is er het intern nood- en interventieplan en ook een BCP, een Business Continuity Plan. Dat zijn de 5 elementen, die men in het crisisbeheer kan onderscheiden. De experts hebben daar in het verleden waarschijnlijk al op gewezen.

Een tweede element in de vragen was de relatie met het kabinet-De Block. Ik moet zeggen dat ik altijd een open WhatsApp-lijn heb gehad met de minister. Ik heb dat ook in de pers gezegd, we hadden eigenlijk een WhatsApp-relatie, vermits we natuurlijk ook de nodige afstand moesten bewaren. Zij was 24/7 bereikbaar en zeer actief begaan met deze crisis. Ik heb in de opmerkingen van Erika Vlieghe gelezen dat zij in bepaalde overlegcomités niet voldoende gewogen zou hebben. Bij alle interventies die ik meegemaakt heb, in veiligheidsraden en overlegcomités, heb ik een sterke betrokkenheid van de minister gevoeld. Ook zij zat natuurlijk in een cascadesysteem met de eerste minister.

De omvang van de crisis bleef toenemen, over heel de wereld. Ook het crisisbeheer moest meer en meer gedeveerd worden naar specifieke taskforces, zowel federaal als regionaal. Het was op een bepaald moment echt nodig, toen ik nationaal coördinator was, een functie die ik combineerde met de rol van voorzitter van Celeval, om over te gaan tot de aanstelling van een externe crisismanager die kon instaan voor de interdepartementale coördinatie. We kwamen toen in een soort *steady state* van crisismanagement terecht, namelijk ik in de federale noodplanning, Celeval, COFECO, veiligheidsraad en Overlegcomité, terwijl Chris De Coster, de externe crisismanager, de departementale crisiscel voorzat, samen met mij, en Pedro Facon heel de *hospital surge capacity group* samen met Erika Vlieghe aanstuurde.

Ik ben minister De Block ook heel dankbaar dat zij de aankoopprocedures voor de mondkmaskers en de persoonlijke beschermingsmiddelen heeft kunnen versoepelen en dat is beslist om extra bestaffing te krijgen.

Het woord mondkmaskers is gevallen. Dat is de derde rubriek, die ik zou willen benadrukken.

Uiteraard is de stock vernietigd in 2018. Was dat een fout? Neen. Achteraf is gebleken van wel, maar toen waren al een aantal beslissingen genomen door mijn voorganger en door het hoofd van de dienst PHE, over de vraag of de stock die in een bepaalde kazerne, die werd ontruimd, aanwezig was, moest worden verplaatst of vernietigd. Een deel van de stock is al onmiddellijk vernietigd, omdat de houdbaarheid ervan al volledig verlopen was. Voor een ander gedeelte, met name de befaamde chirurgische mondkmaskers, was de vraag of wij dat zouden verplaatsen. In samenspraak met het kabinet is beslist ook die stock te vernietigen.

Ik wil even wijzen op de context toen. In 2018-2019 zaten wij met een ebola-epidemie in West-Afrika. In de aansleep daarvan heb ik samen met de heer Pardon een evaluatie gemaakt bij Brussels Airport. Ik heb ook bij Erika Vlieghe in het UZ Antwerpen een bezoek gebracht aan de High Level Containment Units om te bekijken op welke manier zij eventuele ebolapatiënten zouden kunnen opvangen. Ik heb daar vastgesteld dat zij twee units hadden, om mensen op te vangen, ook met het Instituut voor Tropische Geneeskunde.

Het tweede element is de sluiting van de kazerne Civiele Bescherming in Jabbeke, waar ook materiaal van onze FOD was opgeslagen voor de rampbestrijding op zee, waarvoor onze FOD ook

bevoegd is. U herinnert zich nog het gezonken schip De Flinterstar, waarbij ook olie uit het wrak sijpelde, en de berging daarvan. Alle materiaal van de kazerne moest worden overgebracht naar een nieuwe locatie, wat heel veel van mijn tijd en energie en ook van de FOD heeft gevegd.

Ten derde, de heer Gino Claes heeft u vanmorgen wellicht verteld dat ik erg alert was voor het feit dat Saniport een erg belangrijke rol speelt als *alertness point of entry*.

Helaas heeft de crisis ons ingehaald. Er was een ontwerp van aankoop op vraag van het kabinet naar een strategische stock geneesmiddelen. Daarin zat ook een luik mondklappers. Op het moment waarop dat is voorgesteld, heeft corona ons ingehaald.

Op dit moment, zoals de heer Claes u vanmorgen heeft uitgelegd, is er een strategische stock aan persoonlijke beschermingsmiddelen in België beschikbaar.

Wat heeft dat ons nu geleerd? Dat is een belangrijke vraag en ik denk dat dit ook de bedoeling is van deze commissie. Het was een systemische crisis. Ik zal een analogie gebruiken: niemand had ooit gedacht dat het kapseizen van de bank Lehman Brothers zou hebben geleid tot de overname van Fortis door BNP Paribas. Dat hebben wij hier ook meegemaakt. De crisis is multidimensionaal geworden: zij raakt niet enkel het sanitaire systeem, maar ook het educatief systeem, het entertainmentsysteem, het culturele leven, het economische leven in het bijzonder. In de toekomst zullen stresstesten van *health systems* nodig blijken, zoals men die ook bij systemische banken doet. Ik heb heel veel appreciatie voor dat idee, dat trouwens geopperd is door professor Jan De Maeseneer, voor wie ik heel veel respect heb en die ik dank voor zijn inzet. Hij heeft dat naar voren geschoven tijdens een brainstorming die wij samen met minister Vandenbroucke onlangs hadden.

Het is een heel complexe besluitvorming, zowel nationaal als internationaal. De WHO heeft ook haar weg moeten vinden in deze pandemie en wij hebben ook gemerkt dat het ECDC niet volledig zijn rol heeft gespeeld als gezondheidsorgaan van de Europese Unie. Ik hoop u niet de afkortingen voor te stellen van alle fora waarop het crisisbeheer in ons land zich heeft geconcentreerd.

Het is daarnaast zeer belangrijk om een evenwicht te zoeken tussen proactief en reactief beleid. U herinnert zich waarschijnlijk nog allemaal de bijeenkomst van de Nationale Veiligheidsraad in maart 2020, waar het concept social distancing,

een nieuwe term, werd ingevoerd in ons land. Wij spraken toen ook nog over silo's en kokers waar men niet buiten mocht. Uiteindelijk is dat geëvolueerd naar het concept van bubbel, dan contactbubbel en dan knuffelcontact enzovoort. Toen hebben wij voor de eerste maal echt zwaar ingegrepen in het maatschappelijk leven.

Wat het evenwicht tussen proactief en reactief beleid betreft, kan men werken met een barometer of een thermometer. Dat is een tweede element. Ik herinner mij een artikel van deze week in de pers dat stelde dat het toch moeilijk is om een strategie voor corona vast te leggen. Een barometer kan dus wel voorspellen wat wij moeten doen – dat was ook onze intentie – of misschien moeten wij werken met een thermometer die zegt wanneer het heel erg is en wij moeten ingrijpen.

Een derde element hieromtrent betreft de impact van de maatregelen die wij treffen. Gaan wij een bazooka gebruiken? Ik gebruik weer een analogie met een zeer recent voorbeeld: als er een besmetting in een school is, sluiten wij dan de school en laten wij iedereen testen of sluiten wij enkel de getroffen klas en laten wij de rest voortgaan? Het onderscheid tussen de bazooka en de chirurgische aanpak is zeer belangrijk. Ook in de ervaring die wij hebben met de huidige lockdown light, was er het besef dat een aantal zaken zoals het sluiten van parken, speeltuinen en dergelijke niet positief waren voor het mentaal welbevinden, dat ik wil aanhalen als vierde punt.

Dat is even belangrijk als de fysieke gezondheid. Er was een golf van solidariteit in het land. Er was verbondenheid. Asociaal gedrag, zoals lockdownfeestjes, werd afgekeurd. Dat is nog altijd zo. Tegelijkertijd is er het belang van de kappers. Ik verwijs naar de laatste beslissing van het Overlegcomité. Voor het mentale welbevinden kan die wel belangrijk zijn. Ik heb een student in huis en ik denk dan ook aan het belang om fysiek universitaire colleges te kunnen volgen.

Als laatste element – ik keer daarvoor terug naar Jan De Maeseneer – is er de geïntegreerde eerstelijnszorg, waar al die elementen tegelijk zouden kunnen samenkomen.

Men spreekt vaak over collateral damage, maar er is ook positieve collateral damage. Een van de positieve effecten van deze crisis is dat wij gemerkt hebben dat het federale België werkt, ondanks de vergaderdrift. Wat werkt er? De Interministeriële Conferentie Volksgezondheid, die elke week samenkomt, met de acht ministers. De Interministeriële Conferentie wordt op maandagavond voorbereid door een interministeriële IKW. Dat werkt, naar mijn aanvoelen als

ambtenaar.

Een tweede positief effect is een heel sterk debat over openheid, op allerlei vlakken. Ik denk daarbij ook aan de expertenadviezen, zoals die van de Celeval, de GEES, de GEMS, de RAG en de RMG. Die adviezen moeten publiek gemaakt worden, niet alleen omwille van de wet op de openbaarheid van bestuur, maar ook gewoon omdat dat *common practice* zou moeten worden. Data en privacy blijven wel een issue, ook bij het registreren van de vaccinaties. Daarvoor werd in het voorbije jaar specifieke afspraken ontwikkeld, mede dankzij de inspanningen van Chris Decoster. Die reglementering is ook in allerlei samenwerkingsakkoorden gegoten.

Er is nog een element van openheid waarvan iedereen zich bewust is geworden. Hoe ver mag men de mobiliteit, openheid van grenzen en vrijheid van beweging inperken?

Het is misschien fout om het zo te stellen, maar het thema volksgezondheid staat opnieuw hoog op de agenda, politiek en in de administratie. We hebben al gesproken over het concept *preparedness*, dat herbekeken moet worden, maar in 2019 had ik in mijn bestuursovereenkomst met de minister onder meer al "One World, One Health", mens, dier, milieu, de transversale thematiek rond het reizen en antibioticaresistentie opgenomen. Die thema's blijven nog altijd hoog op de agenda staan. Ze werden door deze pandemie nog meer voor het voetlicht gebracht.

Ik ben bijna klaar met mijn presentatie. Ik wil nog even benadrukken dat geïntegreerde zorg nog steeds een element is dat destijds trouwens ook in de beleidsnota van minister De Block stond.

Wat blijkt essentieel? Dit is toch wel een cruciale slide. Wij moeten proberen om niet alleen aan crisismanagement te doen dat institutioneel gelokaliseerd is in één entiteit. We moeten dat tussen de gezondheidsadministraties doen, zowel horizontaal als op interbeleidsniveau.

Als voorzitter van het managementcomité van de federale gezondheidsadministraties zal ik streven naar een structurele inbedding van het crisismanagement tussen de FOD Volksgezondheid, het Geneesmiddelenagentschap, het RIZIV en Sciensano.

Het succes van de taskforces heeft aangetoond dat men ook in het crisismanagement thematisch moet werken ten aanzien van de collectiviteiten en de vaccinatie. Ik ben lid van de stuurgroep motivatie. Er zijn werkgroepen die binnen COFECO specifiek bezig zijn geweest met alles wat met reizen te

maken heeft.

Ik kom tot mijn stokpaardje - wat ik als voorzitter van het College van voorzitters ook moet doen -, men moet de weerbaarheid van het overheidsapparaat blijven vrijwaren. Men moet aan stockbeheer doen, in al zijn dimensies, niet enkel inzake mondkmaskers of persoonlijk beschermingsmateriaal, maar ook inzake Defensie of mobiliteit. Het heeft deze week bijvoorbeeld heel hard gesneeuwd, maar er was genoeg strooizout. Er zijn tijden geweest dat er te weinig strooizout was. Dit is essentieel in de planning en in de investeringen die men daarvoor budgettaire voorziet.

Als laatste element, gestolen van Nassim Nicholas Taleb uit de Black Swan, de preventieparadox. Mocht ooit een ambtenaar hebben beslist dat de deur van de cockpit in een vliegtuig altijd op slot moet zijn, dan was 9/11 nooit gebeurd. De man die dat niet heeft beslist, heeft daarvoor nooit een medaille gekregen, want hij was er niet, maar achteraf vindt iedereen het wel logisch dat die deur op slot is.

Dat ziet men hier ook. Moet de overheid op bepaalde momenten ingrijpen of niet? En als ze ingrijpt en dat waarvoor men schrik had gebeurt niet, zegt men misschien dat ze het beter niet had gedaan, want dat het wel een economische impact heeft gehad.

Frieda Gijbels (N-VA): Mijnheer Auwers, ik heb een reeks vragen voor u.

In de verslagen van de RMG lees ik dat eind februari, maar ook nog begin maart het Crisiscentrum van Binnenlandse Zaken niet werd betrokken. Blijkbaar was dat op advies van het kabinet Volksgezondheid. Kan u uitleggen waarom dat zo was? Is volgens u de klassieke weg gevolgd die moet gevolgd worden bij een crisis of werden andere organen betrokken die eigenlijk niet voorzien waren? U sprak zelf over het Wetenschappelijk Comité dat is opgericht. Was dat sowieso voorzien of was dat iets nieuws? Welke meerwaarde heeft dat precies geboden? Naast het Wetenschappelijke Comité was er immers ook de RAG, Sciensano, het KCE en de Hoge Gezondheidsraad, kortom heel veel organen die wetenschappelijke input konden geven. Het was soms moeilijk om door de bomen het bos te zien. Werd de klassieke en gebruikelijke weg gevolgd?

Eind januari waarschuwde u mevrouw De Block en de heer Van Ranst over die twee personen die vanuit Wuhan zouden landen in ons land. Uw voorbereiding was in het Frans, ik hoop dat ik alles goed begrepen heb. U gaf daar aan dat zij negatief

waren. Wat bedoelt u daar mee? Voelden zij de urgentie niet aan op dat moment?

In de verslagen van het RMG lees ik dat het nationaal referentielaboratorium eigenlijk toch een zekere tijd zelf de gegevens met de resultaten van de testen heeft bijgehouden en niet doorstuurde naar het gebruikelijke verzamelpunt, Epistat. Er waren parallelle circuits van data ontstaan. Kan u dat verduidelijken en uitleggen hoe dat kwam en welke problemen dat heeft veroorzaakt?

U gaf ook aan dat de teststrategie mee is bepaald door tekorten aan materialen. Welke invloed heeft dat volgens u gehad? Heeft dat ook invloed gehad op bijvoorbeeld de tracing in het begin van de crisis? Aan de hand van de positiviteitsratio in die periode kan toch gesteld worden dat we veel te weinig zicht hadden op de epidemie en dat we eigenlijk veel meer hadden moeten testen toen.

Welke rol heeft het nationaal referentielabo daarin gespeeld? Met betrekking tot de tekorten aan testmateriaal die er waren, hebben wij te laat beslist om te gaan bestellen?

Dan kom ik aan de stock. Er werd aangehaald dat die stock in 2018 werd vernietigd, maar er werd reeds veel eerder, namelijk in 2014, een inventaris opgemaakt. Het was bekend dat die stock op een gegeven moment moest verhuizen. Waarom is er toen geen initiatief genomen?

Het volgende vind ik ook heel moeilijk te begrijpen. Als de stock dan toch vernietigd werd, waarom werd er niet eerst een nieuwe stock aangekocht, voor die vernietigd werd? Hij werd in 2018 vernietigd, maar dan heeft het nog heel lang geduurd vooraleer er een beslissing is genomen om opnieuw te gaan aankopen. Ik lees dat het in januari 2019 voorlag op de RMG en dat het pas een half jaar later, in juni 2019, voor de tweede keer besproken werd. Moeten zulke beslissingen niet sneller genomen worden?

Dan kom ik aan de *joint procurement* via de Europese Unie, ik lees dat de RMG daarvan geen voorstander was. Waarom is dat dan toch gebeurd? Kunt u dat verklaren?

Toen begin maart besteld werd in het buitenland, de markt was toen reeds zwaar verstoord, welke weg werd daarvoor gebruikt? Werden toen ook bestaande relaties aangesproken? Werd bijvoorbeeld de ambassade mee betrokken? Werden er specialisten ingezet om die bestellingen te doen? Was dat reeds van in het begin zo? Of is dat pas gaandeweg gebeurd?

In de verslagen van de RMG lees ik ook dat er

eigenlijk geen zicht was op de voorraad die men nodig had aan mondklappers of ander beschermingsmateriaal in dit land. Is dat juist? Moeten wij in de toekomst voorzien dat wij dat zicht wel constant hebben, zodat wij kunnen zien wat er aangevuld moet worden?

Blijkbaar heeft ook lang ter discussie voorgelegen welke groepen prioritair moesten bedeed worden met mondklappers. Ik vind het vreemd dat niet op voorhand was uitgetekend welke groepen daarvoor als eerste in aanmerking kwamen. Het bleek ook een voorwerp te zijn van politieke discussie en politieke beslissing. Kunt u dat wat toelichten?

Persoonlijk pijnlijk om vast te stellen, want ik ben tandarts, was dat de Hoge Gezondheidsraad op een bepaald moment FFP2-maskers heeft aanbevolen, maar dat in het advies toch over chirurgische maskers werd gesproken. Was het volgens u niet beter geweest aan de tandartsen te zeggen dat zij tijdelijk moesten stoppen met werken? Op dat moment was dat immers natuurlijk geen veilig advies.

Daar komt nog eens bij dat ik het problematisch vind dat wat naar de buitenwereld toe een wetenschappelijk advies leek, een advies was dat politiek gekleurd was. Moet er niet een veel beter onderscheid komen tussen het wetenschappelijk advies en de politieke besluitvorming? Anders ondermijnen wij echt het vertrouwen in de wetenschap en in de overheid.

Het personeelstekort is ook al vaak in de hoorzittingen aan bod gekomen. Veel mensen verwijzen daarnaar, maar dat lijkt mij toch een probleem dat kan worden opgelost. Zeker in een crisis moet dit vooral snel worden opgelost en ook tijdelijk. Ik denk niet het nodig is om altijd een grotere bezetting te hebben, maar in crisistijd zou dat moeten kunnen. Zijn er bepaalde hinderpalen op dat vlak volgens u? Moeten bepaalde procedures worden versoepeld? Wat zou u voorstellen om dat in de toekomst op een beter manier aan te pakken?

De barometer snap ik ook niet zo goed in die hele crisistijd. Er was vaak sprake van, maar die is er eigenlijk nooit gekomen. Eerst was er geen eensgezindheid over de manier waarop die moest worden opgebouwd. Dan was er een te grote stijging van besmettingen. Nu zijn er eerder weinig besmettingen. Ik vraag mij af waar die barometer blijft. Wat is uw visie daarop? Zijn er nog onderliggende problemen?

U zei dat er een *generic pandemic preparedness plan* in opmaak was. In januari 2020 zou dat voor

meer dan 90 % klaar zijn geweest. Is dat plan ook gebruikt of helemaal niet? Zijn de principes die daarin beschreven zijn gevolgd? Wat gaat er nu verder met dat plan gebeuren? Wanneer zal dat af zijn?

Zijn er ondertussen al evaluaties geweest? Zijn daar verslagen van? Waar kunnen we die vinden?

Over de data en de openheid van beleid hebt u het ook gehad. Ik vind dat een heel belangrijk punt. Wij horen dat men in de ziekenhuizen heel veel data heeft moeten ingeven, maar dat zij te weinig return kregen. Zij konden daar zelf heel weinig uithalen. Denkt u daar verbetering mogelijk is, zodat ziekenhuizen weten of ze goed bezig zijn en of er ergens voorbeelden zijn die men kan volgen?

Er zijn ook heel weinig data ter beschikking van besmettingen bij zorgverstrekkers.

U zei dat de privacy van de data eventueel een probleem was. Als ze geanonimiseerd en geaggregeerd zijn, zou dat geen probleem mogen zijn, tenzij ik daar iets over het hoofd zie. Dan zou ik dat graag horen.

Ook wil ik ingaan op de WHO en de ECDC. U geeft aan dat zij eigenlijk onvoldoende voorbereid waren. Is dat naar uw mening eigenlijk wel aanvaardbaar? Mij lijkt het dat zulke instellingen in een pandemie net een meerwaarde moeten kunnen bieden, omdat zij een overzicht en contacten in verschillende landen hebben. Moeten die instellingen volgens u beter kunnen werken en zal er in die zin een signaal worden gegeven?

U eindigde met de preventieparadox, maar ik ben het daarmee niet helemaal eens. Ik vind namelijk dat het klaar zijn voor een pandemie, sowieso had moeten. De preventie is dus niet overdreven. Ik vind zelfs dat dit een kerntaak is van de overheid. Daarmee wil ik graag besluiten.

Kathleen Depoorter (N-VA): Mijnheer Auwers, bedankt voor uw toelichting.

Ik wil beginnen waar mijn collega eindigde, namelijk bij de *preparedness*. In uw presentatie mis ik enigszins de ernst van de situatie waarin ons land verkeert. U vergelijkt de huidige crisis met Lehman Brothers. Een niet-voorbereide luisteraar die naar uw presentatie luistert, kan het idee krijgen dat het allemaal nog wel meevalt. Lehman Brothers heeft ons verrast en deze pandemie eveneens. Inderdaad, de pandemie heeft ons verrast en de impact was veel groter dan dat we in het begin dachten. Er gaan wel heel veel mensenlevens mee gepaard.

De vergelijking roept daarom wel vragen op. Immers, voorafgaand aan de financiële crisis werd er ook gewaarschuwd voor het financieel beleid van de banken. Op vergelijkbare manier wisten we dat er een pandemie kon aankomen. Met SARS en MERS hadden we overigens al enkele oefeningen. U geeft zelf aan dat er een revalorisatieplan klaarlag. Hoe komt het dan dat er niet heel snel geschakeld is? In januari hadden we inderdaad nog geen idee van de hoegrootheid, maar heel lang heeft dat niet geduurd, want in maart zagen we al in dat het te laat was. Hoe komt het dat er niet sneller kon worden geschakeld?

U geeft ook het verschil aan tussen de barometer en de thermometer. Ik heb de indruk dat er vooral met de thermometer gewerkt is en dat het echt ad hoc was.

U stelt: in het federale België hebben wij goed gewerkt. Toch lijkt het dat al die vergaderingen van het Overlegcomité heel veel tijd gekost hebben, en dat dit ook meer slachtoffers heeft gekost.

Uw visie is dus: het heeft goed gewerkt. Is er niet heel veel onderzocht moeten worden wie waarvoor bevoegd was? Of hebt u dat anders aanvoeld?

In de verslagen die wij lazen, is de zoektocht naar verantwoordelijkheden er toch eentje van lange duur geweest. Tijd is een bondgenoot van het virus, en kost slachtoffers.

Ik wil van u dus graag horen of u samenwerken met acht ministers de optimale vorm van samenwerken vindt?

Dan nog eens over de strategische stock. Mijn collega heeft het er al over gehad. Hoe komt het dat de vernietiging van de strategische stock in 2018 niet aan de regeringstafel besproken is? Dat is eigenlijk tussen uw diensten en de kabinetten afgesproken, meen ik. Was er geen nood, of geen verantwoordelijkheidszin, dat met de andere ministers te delen?

Wat de aanvulling van de strategische stock betreft, is daar nooit binnen de regering over gesproken in die periode voor de vernietiging van de strategische stock? U had het terecht over het feit dat het niet enkel over mondkmaskers ging maar ook over vele andere materialen, bijvoorbeeld de spuitjes. In 2014 zijn miljoenen spuitjes van 1 milliliter vernietigd. Ook naalden. Die zijn niet opnieuw aangevuld.

Dat is blijkbaar ook niet aan de regeringstafel besproken. Vindt u dat dit echt een bevoegdheid is van de FOD Volksgezondheid? Moet dat niet naar de regering? Dat had ik graag van u geweten.

U geeft aan dat u een goede samenwerking had met minister De Block. Was dat ook zo met de andere actoren? Kunt u over het algemeen zeggen dat de samenwerking met de experts en met de andere diensten optimaal was?

U hebt het herhaaldelijk over de verschillende aankopen gehad.

Wat opvalt, is iets wat in het begin van een crisis uiteraard normaal is. Dat is dat heel wat is aangekocht via een onderhandelingsprocedure zonder bekendmaking. Wanneer wij echter alles samentellen, komen wij toch uit op een bedrag van 730 miljoen euro, dat op die manier is besteed en waarbij er heel weinig controle is op de manier van besteden.

Mevrouw Gijbels heeft ernaar verwezen. Wat waren de criteria? Wat waren de verschillende stappen in de beslissingsboom?

Wat opvalt, wanneer wij de lijst bekijken, is dat ook een deel van zowat 100 miljoen euro niet is betaald, maar ook dat een deel nog moet worden teruggevorderd van bepaalde leveranciers, omdat bleek dat bepaalde PBM's niet voldeden aan de ATP-score of omdat ze niet op tijd konden leveren.

Zijn die bedragen al teruggevorderd? Staan ze al opnieuw op de rekening van de federale Staat? Ik heb het bijvoorbeeld over de bedragen van de firma Öz. Is dat volledig terugbetaald? Uiteindelijk is die bestelling immers, naar ik meen, niet geleverd en niet doorgegaan.

Ik had ook graag uw mening gekregen over een beslissing die eind april is genomen. Ons land was namelijk op zoek naar chirurgische mondmaskers. Ook de bevolking had nood aan persoonlijke bescherming. Er is toen een overleg geweest, waarbij u betrokken was en waarop het plan werd geopperd om chirurgische mondmaskers aan te kopen als overheid en ze ter beschikking te stellen van de burgers. Het ging om 22 miljoen of 32 miljoen mondmaskers die in stock waren in de grootwarenhuizen. Ik weet het juiste aantal niet meer uit het hoofd. Er is toen overlegd met de vereniging van de grootwarenhuizen. Ook de apothekers waren bij het overleg betrokken. Er was een soort akkoord dat die mondmaskers zouden worden aangekocht en verdeeld via de apotheek. Uiteindelijk is na een vijftal dagen een andere beslissing genomen, namelijk dat de verkoop van mondmaskers, die tot op dat moment niet buiten de apotheek kon, werd vrijgelaten en dat de maskers in de grootwarenhuizen werden verkocht. De overheid is dan niet overgegaan tot de aankoop van chirurgische maskers. Het bleek immers dat

die maskers verdwenen waren. Ze waren niet meer in ons land aanwezig.

Hoe hebt u dat ervaren? Hoe heeft de sector van de grootwarenhuizen u verklaard dat die twintig miljoen mondmaskers op vijf dagen tijd uit ons land waren verdwenen?

Wat de teststrategie betreft, in maart waren er voor het eerst serologische sneltesten, maar die werden verboden. Er is dan een inval geweest in een bedrijf in Luik. Tegelijkertijd is een andere sneltest, van Coris BioConcept, goedgekeurd. Hebt u zicht op de beslissingsboom daarachter? Wat waren de criteria waarop beslist werd dat de test van Coris BioConcept wel goedgekeurd en toegelaten werd? Er was al contact tussen de firma en de overheidsdiensten waardoor de productiecapaciteit opgedreven werd. Er werden 350.000 van die testen besteld. Zat de FOD Volksgezondheid daar als bemiddelaar tussen? Hebt u daar enige rol in gespeeld? Vandaag zijn er maar 32.000 van die testen terugbetaald, voor een bedrag van 550.000 euro. Dan moet er toch nog ergens ongeveer 5 miljoen hangende zijn voor die testen, die toch aangekocht zijn. Kunt u daar meer uitleg over geven?

Wat mij opvalt en vanmorgen opnieuw, is het gebrek aan risicocultuur en –analyse doorheen de hele crisis. Er is bijvoorbeeld geen debriefing gedaan over de terugkerende passagiers in de krokusvakantie in maart. Dat was nochtans de aanzet van de eerste golf. Dat is ook niet in de zomer gebeurd. Dat is ook niet gebeurd na de kerstvakantie. In hoeverre vindt u dat de FOD Volksgezondheid daar toch op zou moeten aandringen en daar een rol in zou kunnen spelen? In België zijn toch heel veel van die varianten aanwezig en toch zijn er geen stappen genomen om de terugkerende reizigers extra te controleren, zeker toen men wist dat 160.000 mensen toch op vakantie in de kerstvakantie waren geweest.

Achteraf weten we dat de versoepelingen in september geen goede beslissing waren. Die hebben de tweede golf toch mee in de hand gewerkt. Welke adviezen hebt u daarover aan de regering geformuleerd?

Laurence Hennuy (Ecolo-Groen): Monsieur Auwers, je vous remercie pour votre présentation et pour votre rapport écrit clair, transparent et chronologiquement très complet.

Concernant le GPP évoqué par Mme Gijbels, le 20 janvier, au début de la crise, ce document de 500 pages était déjà prêt à 90 %. Avez-vous pu l'utiliser et avez-vous pu l'évaluer puisque vous avez été confronté à une situation réelle?

Qu'advient-il de ce document qui doit constituer une masse d'heures de travail incroyable et qui devait être fort utile pour avancer dans la crise? En quoi a-t-il été utile?

Pour ce qui concerne le personnel, problématique relativement transversale tout au long de votre document, vous relevez le problème du recrutement de médecins s'intéressant à la santé publique, peu nombreux déjà et encore plus à cause des faibles conditions de rémunération. Avez-vous fait remonter cette problématique auprès du cabinet de Mme De Block? Qu'a-t-il été décidé de faire pour y remédier?

Vous affirmez qu'il y a eu un grand turnover dans votre équipe. En quoi ce problème de personnel a-t-il eu un impact sur la crise? Cela aurait-il pu être différent si vos équipes avaient été mieux staffées depuis le début?

Barbara Creemers (Ecolo-Groen): Mijnheer Auwers, dank u voor de voorbereiding. Ik moet toegeven dat ik nog niet alle details ervan bekeken heb, omdat we ook vanmorgen een hoorzitting hadden. Bij voorbaat mijn excuses, mocht ik iets dubbelop vragen.

Ik zou even willen doorgaan op drie punten die u in uw voorbereiding aanhaalt en die ik in andere hoorzittingen helemaal anders heb ervaren, namelijk de mondmaskerstock, het federale België dat wel of niet werkt en de kapitein op het schip.

Wat de mondmaskers betreft, wij komen daar bijna elke hoorzitting op terug. Ze worden steeds belangrijker. Wat is uw inschatting? Vorig jaar rond deze tijd gingen wij er allemaal nog vanuit dat er een federale stock was. Als wij de stock – iedereen ging ervan uit dat wij die hadden – effectief gehad zouden hebben, zou dat dan geen gigantisch groot verschil gemaakt hebben? Ik heb die vraag vanmorgen ook aan uw collega gesteld. Hebben wij soldaten zonder wapens het veld ingestuurd door in de woon-zorgcentra zorgkundigen, verpleegkundigen en artsen te laten werken zonder mondmaskers?

Het wordt mij steeds duidelijker, het blijkt ook uit uw voorbereiding, dat heel wat mensen ervan op de hoogte waren dat die stock er niet meer was. Ik hoorde u ook zeggen dat er eind januari in de ziekenhuizen bezorgdheid was over de mondmaskervoorraad. Wij hebben een aantal weken geleden gehoord dat een aantal ziekenhuizen inderdaad eind januari op de hoogte was.

In uw voorbereiding lees ik ook: "La nécessité d'avertir les hôpitaux." Er zijn dus ziekenhuizen op

de hoogte gebracht van het feit dat er geen mondmaskerstock was. Kunt u mij uitleggen hoe het komt dat wij de eerste bestelling van mondmaskers pas op 5 maart hebben gedaan? Eind januari werden de ziekenhuizen er op een of andere manier van verwittigd dat er geen stock was. In de commissie voor Gezondheid is er verschillende keren naar gevraagd. Ik herinner mij dat collega Gijbels er eind januari specifiek naar gevraagd heeft bij minister De Block. Wij kregen daar geen antwoord op. Ik herinner mij dat collega Merckx eind vorig jaar aan uw collega Pardon er vragen over heeft gesteld. Wij kregen daar toen geen antwoord op.

Ik stelde vanmorgen de vraag aan uw collega Claes wanneer hij wist dat de stock er niet was, maar wij krijgen daar geen antwoord op. Wat is daar zo gevoelig aan? Waarom mogen wij niet weten wie wat wist? Het geeft een heel rare indruk aan ons omdat er een zweem van 'u mag het niet weten' rondhangt. Kunt u meer opheldering geven over de chronologie dan wat wij in de documenten lezen?

Ten tweede, het federale België werkt, zegt u. Mijnheer Auwers, de eerste grote nota die wij in deze commissie hebben gekregen, was een nota van 35 pagina's over de bevoegdheidsverdeling in de crisis. Ik moet eerlijk toegeven dat ik het op pagina 17 heb opgegeven, omdat ik niet meer snapte wie voor wat bevoegd is. In bijna elke hoorzitting sinds augustus horen wij ook dat dat net een van de grote pijnpunten was: heel veel van de betrokken actoren wisten niet wie waarvoor bevoegd was.

Ik ben dan ook verbaasd dat u zegt dat het federale België werkt. Het is een spinnenweb van allemaal verschillende adviesraden. Men moet bijna gestudeerd hebben om te snappen wie welke bevoegdheid draagt. Ik ben verbaasd dat u dat, bijna met een beetje trots, zegt. U schat als ambtenaar in dat dit goed werkt. Kunt u de kritiek van de anderen begrijpen? Ik herinner mij dat onze experte, dokter Belkhir, zei dat, als zij zo ingewikkeld zou werken in het ziekenhuis, zij bijna geen patiënten meer zou kunnen redden. Wij moeten toch weten wie waarvoor bevoegd is en wat wij aan wie kunnen vragen.

Tot slot, wij hebben het de voorbije weken en maanden ook al heel vaak gehad over de kapitein op het schip. U zei dat de kritiek van Erika Vlieghe dat minister De Block er op zulke momenten niet was onterecht is. Zij was er wel en heeft haar rol wel goed gespeeld, zegt u, maar u zegt ook dat er nog een eerste minister was en dat er wel wat punten waren met de hiërarchie. Kunt u dat iets beter uitleggen, want op dit moment hebben wij

een nieuwe minister van Volksgezondheid en een nieuwe eerste minister en het lijkt alsof zij wel hebben uitgemaakt wie waarvoor bevoegd is en wie wat doet of niet doet. Kunt u begrijpen dat er naar de kapitein op het schip wordt verwezen? Wat is uw mening daarover? Was daar iets over voorbereid? Wie moest onze kapitein zijn? Wat is daar misgelopen?

Hervé Rigot (PS): Monsieur le président, chers collègues, monsieur Auwers, je vous remercie pour la présentation de votre rapport qui est dense.

Comme ma collègue Mme Creemers, je vais me permettre de poser ici des questions auxquelles vous avez peut-être déjà répondu dans votre rapport écrit, ce dont je vous demande d'ores et déjà de bien vouloir m'excuser.

Je voudrais, tout d'abord, revenir sur la genèse de la situation et sur la banalisation, lors du début de la crise, qui a clairement été mise en évidence. La ministre a parlé de grippe. M. Van Gucht a également fait référence à une grosse grippe, une épidémie, mais qu'on s'inscrivait dans un ordre de grandeur tout à fait acceptable et qu'on maîtrisait la situation. Pour ce qui vous concerne, vous avez déclaré, à l'époque, que le coronavirus était comparable à une grosse grippe très contagieuse, mais une grippe. Voilà les constats qui ont été faits lors de l'apparition de la crise.

Aujourd'hui, j'imagine que ces constats et que votre position ont changé. De quelles informations manquez-vous, à ce moment-là, pour pouvoir prendre la pleine mesure de la future crise que nous traversons? Selon vous, la circulation de l'information entre les différentes instances (le national focal point, le service international du SPF, Sciensano, etc.) était-elle optimale? Pensez-vous que des améliorations doivent être envisagées en la matière pour éviter, à l'avenir, une interprétation plus qu'erronée de la situation?

J'en arrive ainsi à la question de l'impréparation qui a déjà été évoquée par mes collègues. Personne ne peut désormais contester que la préparation de notre pays face à une telle crise sanitaire était loin d'être optimale, et je pèse mes mots.

Comme vous l'avez rappelé, nous disposions d'un plan pandémie, mais, selon vous, ce dernier n'était pas applicable. Pourquoi? Parce qu'il n'avait pas suffisamment été mis à jour. Cependant, ce plan ne pouvait-il pas servir de base d'un plan d'action qui aurait été adapté, avec le temps, en tenant compte des expériences du terrain et en étant à l'écoute de ce dernier? Estimez-vous qu'écarter sa mise en œuvre était le bon choix?

Vous avez également fait état d'autres plans d'action, comme les plans d'urgence hospitaliers. On sait que ceux-ci ne sont pas là pour gérer des crises qui s'installent dans la durée, mais pour répondre à des urgences ponctuelles. Ces plans sont-ils correctement développés et connus au sein des différents réseaux et des différentes institutions hospitalières? Ne faut-il pas les adapter? Si oui, comment? Les hôpitaux ont-ils suffisamment de moyens? En effet, on peut avoir un plan théorique, mais encore faut-il pouvoir le mettre en œuvre. Disposent-ils des moyens pour ce faire? Quel peut être votre apport dans ce cadre?

Pour ce qui concerne la question des masques, question sur laquelle on reviendra toujours, que dire de la non-gestion du stock stratégique des masques jugés indispensables par les experts, mais aussi, aujourd'hui, par chacune et chacun d'entre nous, mais qui ont été détruits sans avoir de solution alternative.

Nous avions un plan qui prévoyait la mise à disposition par le fédéral d'un certain stock de masques, dont des masques chirurgicaux et FFP2 en cas de nécessité. Par la suite, on a recommandé d'augmenter ces stocks. Qu'a-t-on eu? On a eu une pénurie qui, à notre sens, a mené à de graves conséquences.

Comment expliquez-vous la destruction de ce stock? Vous dites avec le recul que c'est une erreur. Évidemment, c'est une erreur. Nous en sommes tous conscients. Comment est-il possible d'avoir détruit un stock sans le reconstituer? Avez-vous demandé de votre côté une reconstitution de ce stock dès l'instant où vous avez été informé de sa destruction? Si vous l'avez fait, pourquoi le renouvellement du stock n'a-t-il pas eu lieu? Est-ce un choix politique ou un choix stratégique plus large?

Ce manque de prévoyance en matériel a-t-il aussi influencé les stratégies? On parle des masques mais aussi d'autres matériels nécessaires: les gants, le *testing*, etc. - mais surtout les masques dans un premier temps. Comme le disait Mme Creemers, je pense que nous avons sacrifié du personnel soignant en l'envoyant au front sans dispositif de protection adéquat. Qu'en pensez-vous? Avons-nous fait des choix parce que nous n'avions pas le matériel nécessaire?

On a parlé d'impréparation, de banalisation mais on pourrait aussi parler de l'avenir: "Gouverner, c'est prévoir." Ce n'est pas que le rôle du politique. Le Pr Leila Belkhir nous a fait état de la nécessité de mettre en place un "groupe pandémie" permanent qui mettrait autour de la table des

scientifiques, des soignants avec une expérience de terrain, les acteurs, ceux qui vivent tous les jours ces situations ou qui pourraient les vivre, ainsi qu'au minimum des médecins des différents hôpitaux universitaires. Qu'en pensez-vous? Surtout, comment expliquer qu'on n'ait jamais envisagé par le passé de mettre en place des structures permanentes?

Les inspecteurs de l'hygiène fédéraux agissent aussi au niveau local en tant que représentants de l'autorité fédérale de la santé publique. Selon vous, auraient-ils pu jouer un rôle plus important dans le cadre de la crise?

On revient toujours à la communication: manque de *leadership*, pas de capitaine, pas de communication claire. On l'a souvent pointée du doigt. Cela a mené à la rupture de l'adhésion qui génère de la complexité, du ras-le-bol des citoyens, des *fake news*, tout et son contraire. Vous êtes-vous posé la question de l'importance d'un *leadership* en communication dès le début de la crise? Vous avez indiqué avoir dès le départ proposé la désignation d'un commissaire tel que nous le connaissons aujourd'hui, si je comprends bien.

Si vous l'avez fait, qu'est-ce qui a bloqué? Pourquoi cela n'a-t-il pas été retenu comme option? Avez-vous réitéré à plusieurs reprises votre demande?

Toujours par rapport à la communication, quelles ont été et sont les relations entre le SPF Santé publique, les prestataires de soins et les institutions hospitalières dans le cadre de la crise? Cette communication est aussi essentielle entre celles et ceux qui sont au front et celles et ceux qui prennent les décisions. Il est important de connaître l'état des lieux de celle-ci.

Pour ce qui est du Celeval, en termes opérationnels, il a été décidé dès le départ de s'écarter de la gestion de crise classique, telle qu'elle est prévue dans notre législation. Comment expliquez-vous ce choix? Différents nouveaux organes de gestion de crise ont alors été mis en place, dont le Celeval que vous avez présidé. Vous l'avez indiqué et tout le monde le sait, bien sûr. Comment le SPF a-t-il été intégré dans ce cadre?

Vous jugez la collaboration entre les différents organes scientifiques, organes de gestion de crise et groupes de travail, positive. Vous nous indiquez aussi que, pour vous, la structure fédérale a bien fonctionné mais beaucoup estiment pourtant qu'il y a eu vraiment trop d'intervenants, trop d'organes de décision. Vous dites que ça marchait. Cela me surprend un peu car, la semaine dernière, des intervenants du terrain, notamment les médecins et

les représentants du monde hospitalier, disaient qu'un chat ne retrouverait pas ses jeunes dans l'organigramme, surtout l'organigramme fédéral. Un intervenant indiquait que c'était un peu plus clair au niveau des entités fédérées, au niveau de la Région wallonne notamment. Lorsque j'ai vu l'organigramme lors de la présentation du PowerPoint, il était incompréhensible pour moi. Donc, tant mieux si pour vous il était compréhensible mais j'avoue que je suis surpris.

Vous prônez la transparence sur l'avis des experts. Vous n'êtes effectivement pas le premier à le dire. Ce que j'aimerais comprendre, c'est pour quel motif l'avis qui a été remis par les experts dans le cadre des décisions doit être transparent et connu. Est-ce pour une meilleure acceptation de la population, pour éviter les tensions que l'on connaît qui sont vives et qui ne devraient pas avoir leur place entre experts et politiques, et aussi entre experts? On sait que les experts sont fortement médiatisés. Selon vous, qu'est-ce qui doit changer concrètement?

Je reviens aussi sur la composition du Celeval qui, au départ, n'a pas été pluridisciplinaire. N'aurait-il pas dû l'être davantage pour tenir compte de l'impact non seulement médical (médecine somatique) mais aussi psychosocial des mesures sur la population? Le fait que le RAG reprenne les missions du Celeval a-t-il simplifié le processus décisionnel? On sait en effet aujourd'hui que ce n'est plus le même pilote aux commandes.

Il y a quelques mois, vous présentiez un baromètre, une série de seuils théoriques à atteindre pour envisager des assouplissements. Il y avait un côté intéressant là-dedans parce que cela donnait des perspectives aux citoyens. Cela permettait de se dire que si les chiffres sont bons et que si on fait l'effort, on va y arriver. Comment ces seuils ont-ils été déterminés? Doivent-ils aujourd'hui être repensés? Ne faut-il pas ces baromètres importants, ces lignes qui permettent à chacun d'avoir l'espoir? Est-ce toujours indispensable selon vous de déterminer une méthode précise pour déconfiner et assouplir? Faut-il cette méthode? Faut-il des lignes claires?

Le SPF Santé a fait l'objet de restructurations, de changements dans le personnel, de restrictions budgétaires. Selon vous, a-t-on suffisamment de moyens aujourd'hui en Belgique, notamment humains – vous nous avez dit que cela n'avait pas été simple pour vous –, pour effectuer les suivis épidémiologiques, spécialement au niveau des agents infectieux, mais aussi pour faire face à ce type de pandémie? Quelle est l'analyse du SPF Santé au sujet des moyens disponibles?

S'agissant de la vision politique, avec la seconde vague, Erika Vlieghe a dit: "Nous, médecins, nous essayons toujours de prévoir et d'anticiper et, malheureusement, beaucoup de politiciens ne croient pas assez en la prévention". Quel est votre avis sur la question? Je disais tout à l'heure que gouverner, c'est prévoir. Avez-vous le sentiment que les politiciens doivent davantage être à l'écoute d'une prévention et faire montre d'une vision à long terme?

Enfin, s'agissant du tsunami santé mentale, le SPF Santé dispose d'une cellule soins de santé mentale. On voit aujourd'hui le choc terrible, l'épuisement du personnel soignant, l'épuisement de la population. Nous assistons à une rupture et les conséquences sont terribles. Vu l'explosion des besoins en la matière en raison de la crise, comment vous penchez-vous sur la question? Quel sont les besoins prioritaires aujourd'hui?

J'ai essayé d'être bref. Pas mal de mes collègues ont déjà brossé le tableau. Je me réjouis d'entendre vos réponses à nos questions.

Dominiek Snelpe (VB): Mijnheer Auwers, ik dank u voor de uiteenzetting, maar ik vond het een nogal brave voorstelling. Ik heb nog enkele kritische vragen.

Op een bepaald moment zei u dat niemand in Europa klaar was voor een dergelijke pandemie. De WHO waarschuwde de lidstaten nochtans al sedert 2016 dat ze klaar moesten zijn voor een dergelijke pandemie. Men kan daar nooit voor 100 % op voorbereid zijn, omdat men nooit weet wat er precies aankomt, maar er was wel al enkele keren voor gewaarschuwd. We hadden dus eigenlijk beter voorbereid kunnen zijn. Spreekt u dat tegen?

U zei voorts dat we de strategie van de WHO volgden. Ik moet dat echter tegenspreken. De WHO zei bijvoorbeeld dat we zo breed mogelijk moesten testen, terwijl België met een zeer enge gevalsdefinitie kwam. De WHO wordt dus vaak als paraplu gebruikt voor het falende beleid.

U stelde dat u een goede verstandhouding had met het kabinet-De Block en dat alles goed verliep, terwijl wij toch heel andere berichten horen. Zo las ik in *De Standaard* van 19 juni dat er een interne malaise zou zijn bij de FOD Volksgezondheid. Kunt u daar wat meer uitleg over geven? U zei dat het departement al lang onderbemand is. Wie moet er eigenlijk zorgen voor die bestaafing? Worden daar vacatures voor uitgeschreven? U zegt dat er mensen met pensioen gaan, terwijl er geen nieuwe mensen worden aangetrokken. Het was zelfs zo erg dat men voor deze crisis een gepensioneerd

directeur-generaal van onder het stof moest halen, om het wat oneerbiedig uit te drukken. Men moest die man contacteren om de boel te komen depanneren. Ik had graag uw mening gehoord over die interne malaise en het personeelstekort. Hoe stond u er tegenover dat men de gepensioneerd directeur-generaal erbij moest halen om toch enigszins een plan te krijgen?

Beschouwt u de herschikking van Celeval, of van wat men ook wel eens de tweede Celeval noemt, als een fout of als een misrekening? Uiteindelijk was die tweede Celeval immers geen lang leven beschoren. Er zijn overigens heel wat conflicten geweest tussen de leden ervan. Vindt u dat nu een misrekening, achteraf beschouwd? En wie besliste over die herschikking?

Over de mondkmaskers zal ik niet verder uitweiden. De collega's hebben dat al voldoende gedaan. Het zijn ook altijd dezelfde vragen, die worden gesteld. Ik heb wel een vraag in de marge daarvan. Op 23 februari adviseerde de RAG om stoffen mondkmaskers te maken voor dagelijks gebruik, maar het duurde uiteindelijk tot eind april alvorens de regering dat advies volgde. Waarom duurde dat zo lang? Uiteindelijk is iedereen dan toch aan het naaien geslagen om stoffen mondkmaskers te maken. Waarom moest dat zo lang duren? Waarom kwam dat inzicht er niet eerder?

Mevrouw Vlieghe kwam hier enige commissievergaderingen geleden aan het woord en verwees toen naar haar stoeve communicatie met het kabinet, wanneer ze het had over de onduidelijkheid over wie de leiding had. Zij verwees toen expliciet naar u. Zou u dat wat kunnen toelichten? U gaf immers de indruk dat alles gesmeerd liep en dat er een goede communicatie en een goede verstandhouding was. Als we mevrouw Vlieghe moeten geloven, was dat toch niet honderd procent het geval.

Iets wat me opviel en wat ook collega Creemers aanhaalde, is uw verwijzing naar het cascadesysteem. Blijkbaar wrong het ook wat dat de minister van Volksgezondheid in de cascade van de eerste minister zat. Vindt u dat er bij dergelijke pandemieën meer macht of meer invloed moet worden gelegd bij de minister van Volksgezondheid of bij een andere minister, die dan het heft in handen moet nemen. Ik had de indruk dat u die cascade toch enigszins belemmerend vond. Vindt u dan dat de eerste minister alles naar zich toe moet trekken? Of zou dat, tijdens zo'n pandemie, de minister van Volksgezondheid moeten zijn of een commissaris, zoals we die nu hebben?

Zo kom ik naadloos tot de commissaris. Ik las in de

media dat er spanningen waren tussen de heer Facon en minister Vandenbroucke. U zei in dat interview dat mocht dat echt ontploffen en tot een crisis komen, u het wel zou weten.

Ondertussen weten we dat de heer Facon thuis zit met een burn-out. Wat kunt u ons daarover zeggen? Ik vraag geen details over het privéleven van de heer Facon, maar ik wil weten of de burn-out te maken heeft met die spanningen. Is dat daar inderdaad ontploft? Iedereen vroeg naar eenheid van commando en dan hadden we eindelijk een commissaris, maar hield hij het jammer genoeg niet lang uit.

Ik krijg nog graag uw mening over twee zaken. Hoe ziet u het exitplan voor de nabije toekomst? Hoe ziet u de fasering van het uit de lockdown komen? Welke gevolgen van de crisis en van de maatregelen op het vlak van geestelijke gezondheid en uitgestelde zorg ziet u? Gaan we op dat vlak nog een grotere crisis tegemoet dan wat we dit jaar hebben meegemaakt, of denkt u dat het allemaal nog wel zal meevallen?

Nathalie Gilson (MR): Monsieur Auwers, je vous remercie pour toutes ces explications. Je me permettrai, à l'instar de mes collègues, de vous poser quelques questions pour approfondir certains aspects.

Comme vous avez été présent – et l'êtes toujours – dans des organes de gestion de la crise, j'aimerais aller plus loin dans l'évaluation du fonctionnement de ces organes en les prenant un par un pour voir leurs difficultés et quelles améliorations vous proposeriez pour que leur fonctionnement soit optimal.

Je voudrais récolter votre avis sur la manière dont le rôle des experts a fonctionné au sein de ces différents organes. Quelles interactions entre les experts? Une diversité d'experts me semble positive, mais comment faire fonctionner la diversité des points de vue pour arriver à une opinion des experts qui soit exprimée?

Il nous a été suggéré que l'opinion dissidente de certains experts se reflète dans les conclusions pour que l'on voit que cette opinion a été prise en considération et débattue mais qu'en fin de la décision prise n'est pas celle proposée par un ou plusieurs experts, ce qui offre une meilleure assise à la décision prise dans la recommandation des experts à l'égard des politiques.

À ce propos, avez-vous des commentaires à faire ou des améliorations à proposer concernant l'interaction entre les experts et le politique? Pour ce qui concerne le groupe MR, nous avons toujours

mis en avant que la décision appartient au politique, mais qu'il décide sur la base d'un éclairage, d'une recommandation, d'un rapport d'expertise. En matière de communication, on voit des experts s'exprimer dans la presse; cela peut parfois semer le doute auprès des citoyens. Dans d'autres pays, la communication est beaucoup plus structurée; une fois que le rapport d'expertise existe, les experts n'ont plus de raison de créer la polémique, d'autant plus s'ils ont un accord ou un contrat avec le gouvernement. Je voudrais vous entendre à ce sujet.

Par ailleurs, avez-vous entretenu des contacts avec vos homologues européens quant à la gestion de la crise? Vous nous avez parlé de l'équilibre à trouver entre l'approche "bazooka" et l'approche "chirurgicale". En avez-vous discuté avec eux? En Italie, par exemple, je sais que les restaurants ont ouvert le midi, que le travail a repris, mais que les entreprises organisent des tests antigéniques de leur personnel. Les citoyens italiens adhèrent à ces mesures et les appliquent. Pour l'instant, le R local se situe à 0,7. Quel est donc le juste milieu à établir entre imposition des mesures et responsabilisation, afin d'aboutir à une véritable efficacité ainsi qu'à un maintien de l'épidémie sous contrôle pour ne pas saturer nos soins de santé? Il me semble toujours intéressant de regarder ce qui est appliqué au-delà de nos frontières.

Pour le rapportage, avez-vous disposé de suffisamment de données? Estimez-vous qu'il existe une autre manière de les récolter? Quid de l'accès aux informations scientifiques et aux autorités publiques par la population et les praticiens? Certains intervenants nous ont indiqué avoir constitué des groupes WhatsApp en vue d'un meilleur partage des informations entre eux. Le SPF a-t-il entrepris une réflexion pour améliorer cette communication et transmettre plus d'informations dans la clarté et la transparence à destination de tout un chacun? Des initiatives doivent-elles encore être prises en ce sens?

Ensuite, le groupe MR répète qu'il est nécessaire de préserver un équilibre entre la santé physique et mentale, dont la combinaison forme le bien-être, lequel est aussi lié à l'exercice de nos libertés.

La combinaison des deux forme le bien-être. Le bien-être est d'ailleurs aussi lié à l'exercice de nos libertés. Quel rôle pensez-vous que le SPF Santé publique peut jouer dans le cadre du soutien psychologique et du soutien à la santé mentale? Que pourrait-on faire de manière structurelle lors d'une crise similaire pour aider notre population au plan de la santé mentale?

Il faut jouer sur tous les tableaux et quand quelqu'un est dramatiquement malade au niveau physique, c'est la priorité. Mais je crois qu'il faut vraiment ne pas sous-estimer le problème de santé mentale. Il est désormais avéré au niveau scientifique que des problèmes de santé mentale, et même le stress, font baisser le système immunitaire. Il y a donc plus de risques de tomber malade quand on est soumis à un grand stress.

Nawal Farih (CD&V): Mijn collega's hebben al heel wat vragen gesteld. Ik heb nog drie bijkomende vragen.

Mijnheer Auwers, u hebt gezegd dat in 2018 de beslissing is genomen voor de vernietiging van de maskers. Voor de duidelijkheid, werd die beslissing genomen door het kabinet van Volksgezondheid of het kabinet van Defensie? De mondmaskers bevonden zich immers onder het toezicht van het kabinet van Defensie. Kunt u daarover meer duidelijkheid verschaffen?

In het begin van uw presentatie sprak u over het laatste overleg dat u met het WHO hebt gehad. Ik vond dat wel een goede start. Daar werd duidelijk gezegd: *we were not prepared*. Iets later zegt u dat de waarschuwingssignalen hebben gewerkt.

Als ik als parlementslid kijk naar hoe de crisis is verlopen, heb ik altijd opgemerkt dat het beleid het globale uit het oog heeft verloren. Wij hebben ons heel erg gefocust op het nationale, maar wij hebben heel weinig rekening gehouden met wat er in de lidstaten rondom ons en verder gebeurde.

Als wij op 30 december de eerste signalen van het WHO ontvingen en wij op 18 maart pas op in lockdown gingen, zijn die waarschuwingssignalen dan wel urgent opgenomen en hebben die echt gewerkt? Moeten wij niet naar een systeem groeien, zodat wij niet alleen een *focal point* hebben op Europees niveau maar ook op een globaal niveau, waardoor men alerter kan reageren als er nog epidemieën als deze op ons afkomen.

Met betrekking tot dat *focal point*, wij zijn ervan op de hoogte dat de heer Pardon dit heeft opgenomen. Ik heb heel veel respect voor hem en de manier waarop hij ons toelichting heeft gegeven over hoe hij de crisis heeft ervaren, maar ik was toen erg verrast dat hij zowel *focal point* was als voorzitter van de RMG.

Was dat niet iets waarop de FOD Volksgezondheid anders had kunnen reageren, door in iets meer bemanning te voorzien? Hoe komt het dat dit toen niet is gebeurd op die momenten?

Ik heb nog een vraag over de aankoop van

materialen. Vindt u dat wij tijdig genoeg zijn ingestapt in een *joint procurement* op Europees niveau of vindt u dat we als lidstaat veel vroeger in actie hadden moeten schieten? Had men partners in crime moeten vinden om die markt en die schaarste voor onze burgers te kunnen oplossen?

Sofie Merckx (PVDA-PTB): Mijnheer Auwers, ik dank u voor uw uitleg en voor uw antwoorden op de schriftelijke vragen die wij vanmorgen gekregen hebben.

Mijnheer Auwers, u zegt eigenlijk dat het virus ons heeft ingehaald. Ik ben het toch niet helemaal eens met die analyse.

U had het ook over de preventieparadox. Er was een strategische stock. Die bestond. Men wist dus dat wij die moesten hebben. Er waren plannen. Niet alles kan altijd perfect zijn, natuurlijk, maar men wist dat het nodig kon zijn.

Ik weet niet in hoeverre er vroeger al discussies geweest waren over of de cockpit gesloten moest zijn of niet vóór 9/11. Dat is een sector die ik niet ken. Maar dat er een strategische stock nodig was aan beschermingsmateriaal, medicatie, spuiten en zo, wist men wel. Die was er ook. Maar die is dus vernietigd, zoals u gezegd hebt.

Mijnheer Auwers, waarom werd die stock vernietigd in 2018? U hebt gezegd dat het effectief ging om een stock van chirurgische mondmaskers. Kunt u bevestigen dat het om ongeveer 22 miljoen chirurgische mondmaskers ging die eigenlijk in goede staat waren? Kunt u dat ook bevestigen?

Kunt u ook bevestigen dat er een mail was - wij hebben die kunnen inzien -, waarin de beslissing van de vernietiging van de stock werd gemeld? De kazerne Belgrado moest ontruimd worden omdat de opslag eigenlijk duurder was dan de vernietiging.

Zo hebben wij in het mailverkeer kunnen lezen dat het opslaan, of het verhuizen van de strategische stock ongeveer 70 000 euro zou kosten, terwijl het vernietigen slechts 20 000 euro kon kosten. Op dat moment is door een zeer kortzichtige besparingspolitiek door het kabinet van Volksgezondheid, dat toen nog werkte onder de Zweedse regering, de beslissing genomen die stock te vernietigen. Dat is het eerste deel van mijn vragen.

Wij lezen ook in de chronologie dat uw opvolger, de heer Pardon, na de vernietiging van de strategische stock er geregeld mee bezig was: begin januari, in april, in augustus, in oktober, en dan nog eens in januari. Telkens werd er een

verslag uitgebracht, zoals u in uw chronologie aantoont, aan het kabinet.

Op 23 januari werd er dus een negatief advies gegeven van het kabinet. Is dat dan de eerste keer, op 23 januari, dat het kabinet zich uitspreekt over het aanleggen van een nieuwe strategische stock?

In een mail aan het kabinet hebben wij kunnen lezen dat op dat moment, 23 januari 2020, is beslist dat 100 miljoen niet bespreekbaar was en te duur geacht werd.

Op 28 januari 2020 vindt de eerste commissie voor Volksgezondheid over dat thema plaats, in aanwezigheid van onder andere toenmalig minister De Block, uzelf en de heer Pardon, in totaal vijf personen. Ik heb toen gevraagd of er een strategische stock is. U wist toen allen dat die er niet meer was, aangezien die in 2018 vernietigd was en dat er tot dan toe vanwege budgettaire redenen nog geen nieuwe was aangelegd. Waarom werd dat niet geantwoord aan de parlementsleden die daarover een vraag stelden?

Op 23 januari werd er een negatief advies gegeven, maar pas op 5 maart wordt effectief een eigen bestelling geplaatst. Aangezien mij dat niet helemaal duidelijk is geworden in de chronologie die u ons bezorgde, vraag ik u of u dat kunt bevestigen. Is de reden – dat leren we wel uit uw chronologie – dat in februari gemikt werd op de *European joint procurement*, maar dat men merkt dat er niets van in huis komt?

Nu kom ik tot uw antwoord op nog een andere vraag. Begin maart verklaarde toenmalig minister De Block: "We zijn er klaar voor." Die persconferentie herinneren wij ons allemaal. In de hoorzitting verklaarde mevrouw Erika Vlieghe dat die uitspraak van mevrouw De Block haar verbaasde. In de antwoorden op onze vragen, die u ons vanmorgen hebt bezorgd, zegt u eveneens dat u denkt dat mevrouw De Block de bevolking heeft willen geruststellen. Kunt u daar iets dieper op ingaan? Wat bedoelt u met dat antwoord? Gaat u er al dan niet mee akkoord dat we niet echt klaar waren?

Jasper Pillen (Open Vld): Mijnheer Auwers, bedankt voor uw uiteenzetting. Ook spreek ik mijn dank uit tegenover iedereen die al meer dan een jaar zeer druk in de weer is.

Mijnheer Auwers, u hebt deze namiddag een zeer duidelijke schets gemaakt. Ik vond het een goede presentatie, niet te lang, wel duidelijk en to the point. Uw schriftelijke antwoorden op onze vragen waren zeer uitgebreid en volledig.

In uw presentatie en antwoorden schetst u een beeld van een ongeziene mondiale crisis, die blijft aanslepen.

U hebt duidelijk gezegd dat wij ons steeds hebben ingeschreven in die Europese en mondiale instanties zoals het ECDC de WHO. Ook zij waren verrast. Ook zij wisten op sommige momenten niet onmiddellijk hoe dit aan te pakken. Dat zegt wel iets over deze crisis. Mevrouw Farhi zei ook dat wij dat moeten blijven bekijken vanuit een mondiaal oogpunt.

Over het institutionele was u duidelijk en dat wijkt wat af van wat vorige sprekers, de vorige weken, zeiden. U zei dat federaal België werkt. Het doet mij plezier dat u daar zo stellig in bent. U sprak wel over een vergaderdrift. Is die vergaderdrift cultureel of heeft het te maken met de instellingen van federaal België? Kunt u daar wat meer duiding geven?

De doelstelling van deze commissie is om aanbevelingen te maken op welke manier wij dit beter kunnen beheren in de toekomst. Het is echt heel belangrijk dat wij focussen op het algemeen plaatje, op het bredere plaatje en dat wij niet in de val trappen om in te zoomen op het gedrag van één bepaalde persoon, ambtenaar of politicus, of op één bepaalde episode in dit verhaal, dat ondertussen reeds meer dan 15 maanden duurt.

Mevrouw Merckx, u doet dat vaak, u focust echt op één bepaalde persoon. Dat is echt niet de juiste manier om het aan te pakken. Wij moeten het bredere plaatje voor ogen blijven houden.

Mijnheer Auwers, ik ben heel blij dat u in dat kader eens heel duidelijk hebt getuigd over uw samenwerking met de toenmalige minister en haar kabinet en met de andere administraties. Ik vind het heel belangrijk dat u dit hebt durven doen. Dat verhaal is ondertussen een eigen leven gaan leiden en u hebt hier klaar en duidelijk uw mening gegeven, waarvoor dank. U hebt dat trouwens niet alleen gedaan met betrekking tot de minister, maar met betrekking tot het beleid in het algemeen. De taskforce die toevertrouwd werd aan de heer De Backer en zijn team, was een zeer goed idee.

Ik ben een beetje verbaasd over de verbazing bij sommige collega's over de cascade. Dat is natuurlijk heel normaal. Als voorzitter van het directiecomité van de FOD valt u onder de minister en de minister valt natuurlijk onder de eerste minister. Ik begrijp niet goed vanwaar die eventuele verwarring hieromtrent zou kunnen komen.

U zei ook dat het een goede keuze was om die commissaris aan te stellen. Ik denk dat ook. Wees

gerust, ik ga aan u geen diagnose vragen van de heer Facon. Dat zijn onze zaken niet. Die heer zal gediagnosticeerd zijn door mensen die daarvan wel iets kennen. Ik vond die opmerking relatief ongepast.

Wat de communicatie betreft, had ik graag van u vernomen hoe we die beter kunnen aanpakken. Welke lessen moeten we daaruit trekken? U bent immers zelf zeer communicatief en hebt een aantal interviews gegeven doorheen de crisis. Ook op de sociale media bent u actief. Hoe kan dit volgens u in de toekomst beter worden aangepakt? Kunt u daar nog wat meer over vertellen? Vond u het op een bepaald moment nodig dat het Crisiscentrum sterker aan de slag zou gaan? Vindt u dat het Crisiscentrum op een bepaald moment het voortouw had moeten nemen in de nationale communicatie?

We hebben hier de quote gehoord "de crisis heeft ons ingehaald". Uit de antwoorden op de vragen bleek dat het beleid ten volle werd voorbereid net voor de crisis. U spreekt over een aankoopplan voor de maskers en over een plan voor aanwervingen. U geeft ook zeer gedetailleerd aan waarom sommige posten niet ingevuld waren bij de start van de mondiale crisis. Hoe vermijden we dat vacatures zo lang niet ingevuld worden, tot we ons opeens in een crisis bevinden en moeten vaststellen dat bepaalde aankoopplannen en bepaalde sleutelfuncties niet zijn ingevuld? Hoe kunnen we dat vermijden, zodat we op elk moment klaar zijn voor wat er eventueel dreigt te komen?

In de presentatie zei u dat u hier lessen uit trekt. Ik vind het altijd interessant als sprekers zelf met aanbevelingen komen. Hoe ziet u dat concreet verder in zijn werk gaan? Wat zal u doen met die aanbevelingen? U bent natuurlijk nog volop bezig met het beheer van deze crisis maar hoe gaat u de lessen die u vandaag met ons gedeeld hebt zelf implementeren als deze crisis definitief achter de rug is? U zit immers zelf ook in de cockpit.

Karin Jiroflée (sp.a): Mijnheer Auwers, ik dank u voor de duidelijke presentatie en zeker ook voor de schriftelijke antwoorden die u ons hebt bezorgd.

Er is al heel veel gezegd, maar ik heb nog een paar vragen.

Ten eerste, u sprak met lof over de samenwerking met het kabinet van minister De Block. Het is natuurlijk altijd fijn dat te horen. Alleen stelt u in uw schriftelijke antwoorden onder andere dat de heer Pardon op 21 augustus 2019 zijn nota voor de aanleg van een nieuwe strategische stock presenteert aan het kabinet. U stelt voorts dat hij op 21 oktober 2019 daarover een overleg vraagt.

Hij herhaalt die vraag op 17 januari 2020. Op 23 januari 2020 ontvangt hij dan een weigering. Dat antwoord lijkt enigszins haaks te staan op de inspanningen die volgens u gebeurden om onder andere mondkmaskers aan te kopen.

Kan u dat duiden? Kan u ingaan op wat met de nota van de heer Pardon maar ook met het advies van de Hoge Gezondheidsraad over de pandemische noodzaak van een stock is gebeurd?

Ten tweede, over hetzelfde onderwerp stelde de heer Claes vanmorgen dat door de administratie en binnen de procedure snel werd gewerkt om mondkmaskers aan te kopen. Hij haalde als voorbeeld de order van de FFP2's eind februari 2020 aan alsook de eerste chirurgische maskers begin maart 2020. Hij liet enigszins verstaan, indien ik het goed heb begrepen, dat, indien er al een vertraging was, ze veeleer bij de politiek moest worden gezocht.

Is dat ook uw ervaring? Was dat de algemene ervaring van de administratie?

In uw schriftelijke antwoord spreekt u ook van een nooit geziene marktverstoring met James Bondachtige toestanden.

Kan u dat nader toelichten? Kan u ook toelichten waarom, gezien de uitzonderlijke situatie op dat moment in februari 2020, geen uitzonderlijke maatregelen werden getroffen? Ik denk in dat verband aan procedures inkorten, aan noodprocedures instellen en aan misschien nog andere maatregelen. U zal dat beter kunnen beoordelen dan ik.

Ten derde, wat mij ook heel erg opvalt, is dat u verklaarde dat de Interministeriële Conferentie Volksgezondheid werkt. Ook dat is natuurlijk altijd leuk om te horen in tijden van crisis. Wat ik echter niet goed begrijp, is dat Vlaanderen stelt pas eind februari 2020 op de hoogte te zijn van de vernietigde noodstock en van het feit dat er een tekort was aan beschermend materiaal.

Kan u bevestigen dat de vernietiging van die strategische noodstock op de Interministeriële Conferentie is gekomen of op een andere wijze is gecommuniceerd aan de collega's van de deelstaten? Zijn de geplande aankopen van beschermingsmateriaal ook gecommuniceerd aan de deelstaten? Zo ja, wat was de reactie? Ik zie hier en daar toch een discrepantie met wat ik allemaal lees en hoor.

Mijn laatste vraag gaat over de dienst Public Health Emergencies. Als ik het schema in uw schriftelijk antwoord goed interpreteer, zijn daar in normale

tijden vijf artsen in dienst. Voor het grootste gedeelte van 2019 en begin 2020 was dokter Pardon helemaal alleen op zijn dienst. Dat heeft hij hier zelf verklaard en ik lees dat ook in uw schema. Nu zijn ze opnieuw met drie artsen, als ik het goed heb begrepen. Is dat correct? Waarom liet die vervanging zo lang op zich wachten? Had dat te maken met besparingsmaatregelen of zijn er andere redenen voor? Kunt u dat even duiden?

Hoe beoordeelt u die lage bestaffing van de dienst Public Health Emergencies? Had dat gevolgen voor de *pandemic preparedness* die er had moeten zijn en die er blijkbaar toch niet helemaal was, wat men ook moge beweren? Hoe evalueert u dat? Kan u daarover uw licht eens laten schijnen?

De **voorzitter**: Ik dank de leden voor de talrijke vragen.

Mijnheer Auwers, ik heb begrepen dat u uw antwoorden graag zou structureren. U vraagt daarvoor een korte pauze. Ik stel voor dat we daarvoor de vergadering gedurende een tiental minuten schorsen, zodat u zich kunt voorbereiden.

Nawal Farih (CD&V): Mijnheer de voorzitter, mag ik nog een vraag formuleren die ik daarstraks heb vergeten?

De **voorzitter**: Uiteraard.

Nawal Farih (CD&V): Ik vroeg mij af hoe de heer Auwers kijkt naar de verantwoordelijkheid voor de veiligheid op het werk. Hoe kunnen de instellingen dat garanderen? Waar ligt de grens voor de federale overheid, die verantwoordelijk is voor de pandemiebestrijding? Hoe ziet u dat zelf? Men is toch alert geweest ten aanzien van de instellingen, wanneer het tijd was om eigen mondklappers te kopen. Waar ligt volgens u de grens tussen de verantwoordelijkheid van de overheid en de verantwoordelijkheid van de werkgevers voor de veiligheid op de werkvloer?

De **voorzitter**: Dank u. Ik schors de vergadering.

*La réunion est suspendue de 15 h 50 à 16 h 05.
De vergadering wordt geschorst van 15 u 50 tot 16 u 05.*

Mijnheer Auwers, u heeft het woord voor uw antwoorden op de bijkomende vragen.

Tom Auwers: Je vous remercie pour vos questions et pour votre intérêt dans ce qui a été présenté dans nos réponses écrites.

Ik zal proberen heel synthetisch te zijn. Ik wil ook

uw begrip vragen. U hebt het waarschijnlijk ook bij de andere collega's gemerkt, maar het voorbije jaar heeft heel zwaar gewogen. Het is bijna een traumatische ervaring om het hier te herbeleven.

Ik besef dat u zoekt naar de fouten die werden gemaakt om daaruit lessen te kunnen trekken. Ik wil van binnen naar buiten werken. Ik wil eerst iets zeggen over Pedro Facon. Ik heb heel veel bewondering voor die man. Ik hoop dat het snel beter gaat met hem, maar ik vind niet dat het toebehoort aan dit plenum om dat te beoordelen.

Wat ik wel wil zeggen, is dat door het commissariaat te installeren er een nieuwe dynamiek in het crisisbeheer is kunnen komen, wat ook voor verlichting bij de FOD heeft gezorgd. De taskforce Vaccinatie, waarvan ik deel uitmaak, rapporteert aan het commissariaat en dat rapporteert aan de Covidgroep, bestaande uit de premier, de minister van Volksgezondheid en de minister van Binnenlandse Zaken. Dat is een belangrijke evolutie.

Ik wil het verder hebben over de adviesorganen. Ik heb een van de professioneel meest interessante ervaringen uit mijn carrière gehad door voorzitter te zijn van Celeval. Er werd in het Frans gevraagd of onze adviezen altijd via consensus werden gegeven. Ik ben er heel fier op te kunnen zeggen dat in Celeval 1 we altijd in consensus hebben beslist. Daar ging soms wel wat discussie aan vooraf. Wij kwamen elke dag samen. De groep hing heel sterk aan elkaar en een meeting mocht niet langer dan anderhalf uur duren.

Ik ben ambtenaar en ik weet dat als een adviesorgaan of een ambtenaar een beleidsvoorstel doet, het primaat van de politiek geldt. Dat betekent dan ook dat het advies dat wordt gegeven niet noodzakelijkerwijs wordt opgevolgd. Ik heb samen met u vastgesteld dat experts zich op bepaalde momenten publiekelijk uitspreken over het al of niet opvolgen van de adviezen die werden gegeven. Als ambtenaar heb ik daar zelf minder moeite mee, maar ik kan mij wel indenken dat dit bij academici, waar de *freedom of speech* op een andere manier wordt ingevuld, voor conflicten kon zorgen.

Celeval 2 was een veel meer heterogene groep, met een constructieve dynamiek, want er is toch iets moois uit voortgekomen, met name een ontwerp van barometer. De barometer is nooit goedgekeurd of echt effectief besproken, maar dat ligt buiten de verantwoordelijkheid van Celeval 2.

U hebt mij gevraagd wat de volgende stappen naar het einde van deze crisis zijn. Er is gevraagd aan het nieuwe adviesorgaan GEMS, waar voor een

heel groot deel dezelfde deskundigen in zitten, om een stappenplan uit te bouwen voor perspectief. Het is heel belangrijk om perspectief te bieden, niet alleen aan de professionals in de zorgsector, maar ook aan onze studenten en de ambtenaren. Men vergeet soms dat er honderden ambtenaren in deze crisis actief zijn geweest.

Ik hoop dus dat er een stappenplan kan worden meegebracht, maar u hebt de voorbije weken ook gemerkt dat er een versoepeling is gekomen, hoewel de oorspronkelijke drempels nog niet gehaald zijn. Dat is de situatie waarin ik als ambtenaar functioneer.

Een tweede persoon die ik graag nog even in de bloemetjes wil zetten, is dokter Pardon. Ik heb ooit op Twitter geschreven dat die man een medaille verdient. Het is dankzij hem dat in het crisismanagement binnen de RMG tijdens deze crisis de link met de RAG voor een groot deel behouden kon blijven. Waarom was dokter Pardon alleen? Ik heb driemaal een selectieprocedure opgestart. In de laatste selectieprocedure werd er uiteindelijk een dokter gerekruteerd, die nu voltijds in dienst is. Zij ondersteunt mee actief de RMG en volgt de rol op die dokter Pardon in het verleden heeft gevolgd.

Ik heb ergens gehoord dat het heel moeilijk is om *national focal point* te zijn en ook nog voorzitter van de RMG. Ik moet u ook meegeven dat er in het voorbije halfjaar – we zullen die gegevens nog schriftelijk bezorgen – toch nog zeer veel wervingen zijn gebeurd. Het hoeven niet allemaal dokters te zijn in *public health emergencies*, maar voor een aantal functies die moeten worden uitgevoerd is het noodzakelijk dat die door iemand met een medische achtergrond kunnen worden beoordeeld. Dat betekent ook dat er binnen de equipe van dokter Pardon juniors zijn aangeworven die ondertussen de crisiscel mee hebben ondersteund en het EWRS-systeem mee opvolgen.

De derde persoon die ik ook even in de bloemen wil zetten, is Christiaan Decoster. Hij was directeur-generaal – eigenlijk de voorganger van Pedro Facon – maar hij was ook mijn voorganger, want hij was hoofd van de FOD in die periode. Ik heb ook in de krant gelezen dat hij is moeten komen depanneren. Ik heb de heer Decoster zelf voorgesteld aan de minister en gezegd dat het goed zou zijn mocht hij erbij komen. Wij dachten eerst consultants aan te werven. Ik heb daarvoor verschillende bureaus gecontacteerd en verschillende profielen bekeken, maar op ons Directiecomité – dat is een collectieve beslissing – is de naam van Christiaan Decoster gevallen. Onmiddellijk na de vergadering van het

Directiecomité heb ik naar de minister gebeld en zij ging er onmiddellijk mee akkoord. Vervolgens heb ik de heer Decoster gebeld en een dag later was ik bij hem om de zaken verder uit te praten en hij is een week later gestart, zoals u weet.

Ik kom nu bij de vragen over mevrouw De Block. Zij was een van mijn ministers, want ik heb er veel. Er was onder andere ook staatssecretaris en later minister De Backer. Ik heb altijd een open contact gehad met mevrouw De Block. Er waren uiteraard soms spanningen. Wij stonden tot over onze oren onder stress en dan valt misschien al eens een onvertogen woord, maar ik moet zeggen dat ik in die periode met haar altijd een open communicatie heb kunnen behouden. In de voorbereiding van dit gesprek heb ik onze WhatsAppgesprekken nog eens helemaal doorgenomen. Zo kan men de geschiedenis ook voor een stuk reconstrueren.

Er is nog een vraag gesteld over hoe wij de communicatie beter kunnen structureren en de rol van het Crisiscentrum daarin. Bart Raeymaekers van het Crisiscentrum komt volgende week naar de commissie. Ik vind dat wij daar een goede rol hebben trachten te spelen. Mijn eigen woordvoerder was covoorzitter van Infocel. Wij hebben de persconferenties georganiseerd. Die worden altijd minutieus voorbereid. Daardoor heb ik Yves Van Laethem leren kennen. Ik heb helemaal in het begin aan de minister zelfs voorgesteld dat Steven Van Gucht ook voorzitter van ons Wetenschappelijk Comité zou worden. Ik denk dus dat de officiële communicatie goed gestructureerd was en dat het Crisiscentrum daarin zijn rol heeft opgenomen, maar men dekt daarmee niet alles af. Men kan de publieke opinie niet enkel op deze manier bespelen. Er is ook fake news. Dat merken wij nu zeker ook met de vaccinatiestrategie en de antivaxbeweging. De vraag is hoe men daarmee omgaat. Er zijn verschillende technieken rond factchecking die in de toekomst nog meer op punt zullen moeten worden gesteld.

Meer en meer organisaties nemen mensen in dienst voor factchecking.

Het is natuurlijk niet evident om die communicatie als staatsmonopolie onder controle te houden. De mediacultuur is gericht op een continue stroom van informatie. Het is dan logisch dat op bepaalde platformen bepaalde personen bepaalde zaken zeggen. Dat zou eventueel anders aangepakt kunnen worden, maar zonder verder in te grijpen op onze fundamentele vrijheden is het moeilijk om daar concrete voorstellen te doen.

Ik heb naar best vermogen proberen te antwoorden op uw terecht talrijke vragen, aangezien dit een cruciaal element was in de crisisbeheersing. Op

het moment dat het laatste onderdeel van de stock vernietigd was, de chirurgische maskers, was ik anderhalf jaar in dienst. Niemand had kunnen denken dat het zo essentieel zou zijn. Het hoofd van PHE, dokter Reynders, zou met pensioen gaan in het midden van dat jaar. In 2017 was ik al begonnen met de eerste poging tot rekrutering voor zijn vervanging. Dat is niet gelukt. Ik heb voortgewerkt op het geleverde werk. De documenten die u hebt ontvangen over de vernietiging van de geabimeerde stock was een element.

Daarnaast was er inderdaad nauw overleg met het kabinet. Iemand stelde dat er heel weinig contact was en dat de heer Pardon een vraag enkele keren opnieuw heeft moeten stellen. Er was wel contact met het kabinet, met een van de adviseurs die met ons overleg pleegde. In uw documentatie zit ook een to-dolijst die zij opvolgden. In die periode lag de nadruk van het kabinet grotendeels op de update van ons nood- en interventieplan en op de opmaak van de verdere afwerking van het *general preparedness plan*. Ik heb toen ook aan de adviseur gezegd dat dit niet evident zou worden, gezien onze beperkte mankracht.

Ik ga niet herhalen wat er in de schriftelijke antwoorden staat, maar in de tussentijd heeft de heer Pardon hard gewerkt aan een voorstel voor een nieuwe opbouw, op basis van het advies van de Hoge Gezondheidsraad.

De mentale gezondheid werd meermaals aangehaald, en is ook essentieel. Het zou kunnen dat er in dat verband een nieuwe tsunami op komst is. Ik heb vandaag een brief ondertekend met daarin een voorstel aan de minister om hier zeker werk van te maken, breed te gaan en een task force op te richten. Alle mogelijke fora moeten worden bereikt en de ruime bevolking moet in beschouwing worden genomen.

Ik weet dat ik misschien iets te provocatief ben geweest in mijn slide 'federaal werkt'. Nu, ik ben federaal ambtenaar en heb ook in de Vlaamse administratie en in kabinetten gewerkt. Voor mij is nu wel duidelijk hoe het werkt. In deze crisis ligt de besluitvorming inzake gezondheid bij het RAG, de RMG en de IMC, en op een hoger niveau, namelijk het interfederale niveau, bij het Overlegcomité of, destijds, de Veiligheidsraad. Voor mij is dat duidelijk. Ik kan me wel voorstellen dat dit voor mensen uit de zorgsector allemaal zeer onduidelijk is. De mensen met wie zij contact hebben, zijn namelijk Vlaamse gezondheidsinspecteurs, Waalse gezondheidsinspecteurs, Brusselse gezondheidsinspecteurs, en misschien zelfs een inspecteur uit het Duitstalige gebied. En dan zijn er ook nog onze federale gezondheidsinspecteurs. Ik wil u overigens ook meegeven dat ik, dankzij de

heer Facon en zijn diensthoofd, de heer Van der Auwera, het nijpende tekort aan artsen om de functie van federaal gezondheidsinspecteur uit te voeren, heb kunnen oplossen door over te gaan tot een clusterbenadering. De heer Facon zal dat punt in deze commissie nog wel nader toelichten.

Voor alles wat data betreft, denk ik dat Sciensano zeer sterk is geëvolueerd in de wijze waarop zij werken met open data. Helemaal aan het begin van de crisis hebben onze FOD en Sciensano een discussie gevoerd, waar ik zelf bij betrokken was, om Sciensano de vraag te stellen om de gegevens die zij hadden beschikbaar te maken voor onderzoekers en anderen. Uiteindelijk is er toen een evolutie op gang gekomen.

In de aanloop naar de uitrol van de vaccinatiestrategie heb ik van minister Vandenbroucke de opdracht gekregen om een controletoeren te ontwikkelen. Dat is eigenlijk een ander woord voor een dashboard, waar wij kunnen zien welke vaccins er zijn aangekocht, hoeveel er zijn geleverd, waar ze zijn geleverd, of ze zijn gezet, of de tweede prik is toegekend, enzovoort.

Het is op die ervaring dat wij hebben kunnen kapitaliseren om dat in bijna twee weken, tijdens de kerstperiode, ik wil mijn ICT-equipe daar nogmaals voor bedanken, met dank ook voor de steun van Frank Robben en Karen Moeykens, op punt te zetten.

Het is niet evident, want er zijn verschillende spelers. Er zijn de fabrikanten, maar ook degenen die de vaccins van de fabriek naar de hub brengen en van de hub naar de plek waar het moet worden gegeven.

Ik vind dat wij daar als overheid transparant over zijn, dat is althans mijn oordeel, omdat wij dat dagelijks bekendmaken. Men kan dat bijna in realtime volgen.

Dan kom ik op de vragen van mevrouw Depoorter. Op de vraag over de FFP2's heb ik geantwoord. Waarom is de opvang van de strategische stock niet in de ministerraad gekomen? Mocht er een beslissing zijn geweest om die stock toch te vervangen, moet dat uiteraard op de ministerraad komen, want het ging om een aanzienlijke hoeveelheid. Waarom dat daarvoor niet op de ministerraad is gekomen, kan ik u helaas geen antwoord op geven. Dat hoort tot het prerogatief van een minister. Ik wil mij daarover niet uitspreken.

Debriefing is een woord dat ik ook nog heb gehoord en dat er geen *risk awareness* was. Ik heb speciaal in mijn slides in mijn uiteenzetting gezet dat ik voor

een aantal risico's wel zeer alert was. Het feit dat mondkmaskers in deze pandemie zo'n cruciale rol zouden spelen, was moeilijk te voorspellen. Heeft de WHO gewaarschuwd dat er ooit een pandemie zou komen? Ja, net zoals men ook voor andere risico's waarschuwt, bijvoorbeeld voor een heel grote aardbeving, *the big one*, in bepaalde delen van de wereld.

Ons *general preparedness plan* is een omvangrijk document. Het is een soort van sokkel waarop onze nieuwe plannen moeten werken. Ik zetel ook in de raad van bestuur van de WHO van Europa. Ik wil ook graag meewerken aan hoe we in de toekomst meer effectieve instrumenten kunnen ontwikkelen.

In welke mate werd de crisisaanpak al geëvalueerd? Er is al een evaluatie gebeurd in een aantal onderdelen. Zo zijn er rondetafels georganiseerd met alle betrokken instellingen, waarbij ik zeker het geneesmiddelenagentschap en het RIZIV niet wil vergeten, aangezien die rondetafels mee werden geanimeerd door Brieuc Van Damme, thans directeur-generaal bij het RIZIV. Uit die vergaderingen zijn toch wel verschillende voorstellen naar voren gekomen, die geresulteerd hebben in een interfederale planstrategie voor de aanpak van de covidcrisis. Dat is ook van nut gebleken bij de aanpak in de tweede golf. Niettemin heeft ook de tweede golf heel hard toegeslagen.

De heer Pillen stelde een vraag over de cascade. Wat ik daarover zei, was niet provocatief bedoeld. Mijn voogdijminister, als hoofdvoogdij, is de minister van Volksgezondheid. De stap daarboven is de premier. In die cascade moet u mijn interventies zien. Meer dan dat heb ik niet bedoeld. De premier is voorzitter van de Nationale Veiligheidsraad. Mijn toenmalige voogdijminister was op dat moment voorzitter van de IMC. Dat wil ik wel duidelijk in perspectief plaatsen.

Er werd een vraag gesteld over de Dienst Preventie op het Werk omtrent de verantwoordelijkheid voor mondkmaskers en dergelijke. Dat moet ik laten uitzoeken, want het antwoord op die vraag is wel belangrijk. Ik zal die vraag schriftelijk beantwoorden. De opmerking werd terecht geformuleerd.

Wel kan ik nu meegeven dat van in het begin, toen duidelijk werd dat dit een zware crisis zou worden met heel veel gezondheidsrisico's voor mijn eigen FOD, wij haast de verplichting tot telewerk hebben ingevuld. Mijn equipe heeft, vanuit mijn diensten als voorzitter, een soort van handleiding geschreven, die wij samen met de FOD BOSA naar alle federale instellingen hebben gestuurd. Eerlijk

gezegd mag ik stellen dat dit relatief goed werd opgevolgd. Het gaat onder meer om het aanbrengen van stickers met de gezondheidsregels, zoals de afstandsregel, binnen de FOD's.

Mevrouw Gilson vroeg: kijken wij naar andere landen. Ja, wij kijken naar andere landen. De rol is nu wel geëvolueerd, gelet op de crisis, maar ik vertegenwoordigde België in het Health Security Committee.

Het Health Security Committee komt nu wekelijks samen, virtueel. Mijn mensen volgen dat nu. Daar is heel duidelijk te weten wat in de verschillende landen aan initiatieven wordt genomen. Daar het nogal een *closed community* is, wordt daar ook nogal vrak en vrij gesproken.

Nadien wordt daar een verslag van gemaakt en dat wordt door onze mensen ook rondgestuurd naar zowel onze minister als naar andere ministers, naar Buitenlandse Zaken, enzovoort.

Ik meen dat mijn minister volgende week al een overleg zal houden met zijn Nederlandse tegenhanger. De vraag is gesteld of ik contact heb met mijn homologen. Ik heb niet zo heel veel contact met mijn homologen, wel binnen de groepen van de Wereldgezondheids-organisatie, maar het is mijn hoofd van internationale relaties, Lieven De Raedt, die trouwens al gehoord is in deze commissie, die de contacten onderhoudt met onze *counterparts* in de andere landen. Het is ook zijn dienst, die destijds de kleurencodes voor de landen mee beoordeeld heeft op het vlak van risicoanalyse.

Mevrouw Merckx, ik meen dat wij de vragen die u hebt gesteld, al hebben beantwoord in onze documenten. U kunt dat ook in de mails zien.

Waarom er te weinig reactie was en er door die vijf personen in de commissie niets is gezegd? Wel, het is niet aan mij iets te zeggen wanneer ik naast mijn kabinetschef en mijn minister zit. Dat is mijn reactie op die vraag.

De vraag is ook gesteld waarom er niets met de vragen van de heer Pardon werd gedaan. Ik kan daar eigenlijk niet meer op antwoorden. Wat ik wel heb gezegd, is dat er wel contacten waren met de adviseur van de minister daarover.

Ik meen, mijnheer de voorzitter, dat ik daarmee mijn eerste poging tot antwoord gedaan heb. Mijn medewerkers kunnen ook nog verder toevoegingen brengen.

De **voorzitter**: U bedoelt dat die dan nog schriftelijk

zullen toekomen. U krijgt sowieso ook een verslag van deze vergadering, waar de vragen allemaal in zijn opgenomen.

Frieda Gijbels (N-VA): Mijnheer Auwers, op een aantal vragen bent u niet direct ingegaan. Overigens, alle respect voor u, ik denk dat het de voorbije maanden een heel overweldigende ervaring geweest is.

Het feit dat u dat commissariaat een goede zaak vindt, is dat niet net een teken van de ingewikkelde structuur aan organen? Het was toch de hoofdtaak van die coronacommissaris om wat orde te brengen in de chaos, die er was, om een beetje een lijn te krijgen in die verschillende organen. Zou het dus niet kunnen dat dat een verlichting betekende, omdat men net wat vereenvoudiging probeerde te brengen in die structuren? Ik hoor het ook bij mijn collega's, slechts weinigen hebben er een zicht op hoe alles precies in mekaar zat. In de loop van de crisis is een en ander dan ook nog een paar keer veranderd. Dat is een bedenking.

U geeft ook aan dat experts over de beslissingen die naar buiten werden gebracht, hun eigen mening daarover gaven. Het is net heel belangrijk dat er een onderscheid gemaakt wordt tussen het wetenschappelijke advies en het politieke besluit. Als wij dat in de toekomst duidelijk maken, kunnen wij heel veel verwarring vermijden en kunnen wij vooral ook het vertrouwen in het beleid en in de wetenschap behouden. Als de ene keer iets op de ene manier wordt uitgelegd en de volgende keer op een andere manier, zal dat vertrouwen toch wel een deuk krijgen. Ik denk dus dat het belangrijk is dat er een consequente wetenschappelijke lijn aangehouden wordt. Ik denk dan bijvoorbeeld aan de adviezen over de mondklappers.

Over de crisisbestaffing heb ik u ook niet verder gehoord. Denkt u dat er mogelijkheden zijn om in tijden van crisis tijdelijk naar een uitbreiding van de bestaffing te gaan? Welke barrières zijn er? Welke oplossingen zouden daarvoor moeten worden gezocht? Hebt u daar ideeën over?

Voorts is de rol van het wetenschappelijk comité mij nog niet helemaal duidelijk. Kunt u dat nog even toelichten, om mij ervan te overtuigen dat dat het meest geschikte orgaan was om op dat moment in werking te treden? Desnoods kunt u die informatie ook nasturen.

Wat de stock betreft, vind ik het nog steeds verbazend dat er eigenlijk in 2014 al een register is opgemaakt, met de vervaldata van de verschillende producten in die stock. Men wist ook dat de kazerne op een gegeven moest worden ontruimd en het heeft dan wel erg lang geduurd,

voor men tot actie is overgegaan. Ik vind dat verbazend. U zegt dat u niet wist dat die mondklappers zo belangrijk zouden zijn, maar mondklappers zijn voor elke respiratoire aandoening van belang. Dat is dus een kerntaak van de overheid. U zei ook dat het niet wettelijk bepaald is dat er een federale stock moet zijn. Meent u dat dat wettelijk bepaald zou moeten worden? Welk advies hebt u daarover?

Ik hoop dat het opendatabeleid een positief punt is dat we aan deze crisis zullen overhouden, dat we naar een opendatacultuur zullen evolueren. Er zijn al stappen in die richting gezet maar er zijn nog bijkomende stappen nodig. Als volksvertegenwoordigers moeten we daar pleitbezorgers van zijn.

Hoe staat het met het generieke *preparedness plan*? Is dat gebruikt? Wordt daar verder aan gewerkt? Wat is de planning ter zake?

Zijn er verslagen gemaakt van de debriefings, de rondetafelgesprekken? Kunnen wij die krijgen?

Ik heb u ook nog niets horen zeggen over de teststrategie, de rol van het nationaal referentielab en de impact op de verspreiding van de epidemie tijdens de eerste golf. In hoeverre hebben wij te weinig kunnen testen? Welke invloed heeft dat gehad op het uit de hand lopen van de epidemie?

Tom Auwers: Mevrouw Gijbels, mijn excuses dat ik nog niet op alle vragen heb geantwoord.

Ik meen dat er enige orde in de chaos is gekomen dankzij het commissariaat maar vooral ook door het werken met taskforces. De rol die Philippe De Backer heeft gespeeld, in de taskforce Shortages was van wezenlijk belang.

Wij hebben nu een structuur met de GEMS, waarbij er één adviesorgaan is, dat de politiek adviseert. Celeval is in die zin deels uitgedoofd.

Ik wil echter opnieuw benadrukken in verband met uw tweede vraag dat destijds mijn regel telkens was dat, wanneer Celeval was samengekomen en een advies werd gegeven, het advies in een verslag werd gegoten, gevalideerd door de groep en bezorgd aan Cofeco, dus het Crisiscentrum en indien nodig ook aan de Veiligheidsraad. Dat was de cascade. Nadien werd het advies gepubliceerd op de website.

Wij hebben nooit adviezen gepubliceerd, vooraleer er een ministeriële beslissing was. Dat zou het voor de politici heel moeilijk maken.

Het onderscheid met het advies was heel duidelijk. Het advies wordt immers gepubliceerd op de website info-coronavirus.be. De politieke

besluitvorming kunt u op de persconferentie horen.

Over de crisisbehoefte ben ik misschien iets te bescheiden geweest op het vlak van de inspanningen van mijn mensen en van de collega's. Dankzij mijn lange ervaring in de overheid heb ik nogal goede contacten. Toen ik om versterking vroeg, zijn heel veel mensen ter beschikking gesteld vanuit de andere federale overheidsdiensten, waarvan wij dankbaar gebruik hebben gemaakt. Ik spreek meer specifiek over artsen, medewerkers van het Voedselagentschap en personeelsleden van andere FOD's. Dat is één zaak.

Een tweede zaak is dat wij gebruik hebben gemaakt van de techniek van Selor, om een beroep te doen op de Special Forces en op het mechanisme van *talent exchange*, waardoor mensen gedurende een korte tijd toch bij ons in dienst konden treden. Indien wij dat niet hadden gedaan, zou het bijna onmogelijk zijn geweest. Ik wil daarvoor opnieuw de collega's bedanken.

Dat zijn bestaande mechanismen.

Ik moet de regering ook bedanken voor de wijze waarop ze covidkredieten ter aanvulling van onze personeelseffectieven heeft toegekend.

Wat de vraag over het Wetenschappelijk Comité betreft, ik kan mij voorstellen dat het enigszins intransparant overkomt.

Op 27 januari 2020 was er de meeting met de minister. Dat was op een maandag, indien ik mij niet vergis. Na het moment met de twee terugkeerders uit Wuhan heeft het crisisteam een wetenschappelijk comité voorgesteld vanuit mijn crisisteam om ons te ondersteunen in de technische, epidemiologische en virologische vragen die op ons afkwamen. Ons callcenter was daarvoor niet uitgerust.

Dat was in eerste instantie de rol die we daarvoor hadden bedacht.

Ik heb samen met Steven Van Gucht roadshows gedaan om bij de FOD Mobiliteit, waar onder andere ook mensen van de luchthaven en het openbaar vervoer aanwezig waren, uit te leggen wat een virus is, wat een coronavirus is en wat de mogelijke maatregelen zijn.

We zaten op dat moment, en u mag dat echt niet onderschatten, in een periode waar men bijvoorbeeld vroeg of men de stang in een tram mocht vastnemen of brandweerlui die niet meer samen in een wagen wilden uitrukken. Dat waren heel concrete vragen waarmee wij werden

geconfronteerd. Die werden ook in Celeval behandeld. Ik denk dat dit ook een essentiële rol heeft gespeeld, want op die manier kon het land blijven draaien en werden heel veel mensen gerustgesteld.

De stock, dat onderwerp zal altijd blijven terugkomen. Het duurt inderdaad heel lang. Ik heb een hele reconstructie moeten maken om te zien wat er allemaal is gebeurd, want ik was er niet toen het proces werd opgestart. Ook ik moet inderdaad vaststellen dat het lang duurt. Paul Pardon heeft zich de naad uit het lijf gewerkt om een eerste voorstel te doen.

Wat betreft het opendatabeleid, we zullen de *general preparedness planning* zo snel mogelijk afwerken. Er is iemand die daaraan een heel groot deel van zijn tijd besteedt.

Wat de rondetafels betreft, daarvan is verslaggeving. Die zal door onze medewerkers aan de commissie worden bezorgd.

Wat betreft de vraag over het referentielabo, ik kan daarover heel weinig zeggen omdat ik niet echt betrokken was bij de teststrategie. Het is voor mij moeilijk om daarop te antwoorden. Ik weet wel dat in het begin enkel het referentielabo van Leuven was aangesteld. Ik kan bevestigen noch ontkennen dat dit labo gegevens zou hebben achtergehouden, want ik heb er geen weet van.

Zijn er te weinig testen gebeurd omdat we maar met één labo werkten? Neen. Ik weet dat Marc Van Ranst op een bepaald ogenblik heeft gezegd dat ze een tekort aan reagentia hadden. Er is een taskforce Testing opgestart, waaraan een van mijn directeurs-generaal - opnieuw iemand die ik heb moeten afstaan - vrijwel voltijs heeft gewerkt. Ik kan daarover voor de rest niets meer zeggen.

Ik hoop hiermee op uw vragen te hebben geantwoord.

De voorzitter: Dank u, mijnheer Auwers. Ik neem aan van wel, want ik heb mevrouw Gijbels bevestigend zien knikken.

Mevrouw Depoorter, u hebt het woord.

Kathleen Depoorter (N-VA): Mijnheer Auwers, aan het begin van uw antwoord gaf u aan dat het mentaal zeer zwaar geweest is, wat ik uiteraard begrijp. Deze COVID-19-pandemie is op mentaal vlak voor de hele maatschappij bijzonder moeilijk geweest.

Als zorgverstrekker, ben ik echter toch wat ontgoocheld in uw antwoorden. Vooral de impact

van de genomen beslissingen op de zorgverstrekkers is gigantisch geweest. Niemand zal hier stenen werpen of een schuldige aanwijzen, want iedereen heeft voor honderd procent uit goede wil gehandeld, maar er zijn toch heel wat fouten gebeurd in de aanpak van deze crisis. Dan lijkt het mij toch aan u, als voorzitter van de FOD Volksgezondheid, om enkele van die pijnpunten te duiden en mee te zoeken naar oplossingen voor de toekomst. Dat aspect heb ik wat gemist in uw betoog. Ik begrijp dat u leidinggevend ambtenaar bent, en een topambtenaar in deze regering en in de vorige regering, en dat u de beslissingen niet zelf neemt, maar ik mag toch aannemen dat u een belangrijke adviserende rol hebt gehad in deze crisis. Ik had dan ook verwacht dat we vandaag wat dieper zouden ingaan op welke processen fout zijn gelopen en wat we organisatorisch beter hadden moeten aanpakken.

U gaf daarnet aan dat u niet betrokken was bij de teststrategie, maar u bent toch voorzitter van de FOD Volksgezondheid? Wil dat dan zeggen dat u geen zicht hebt op wat die taskforce Testing heeft beslist? U staat, in uw hoedanigheid als voorzitter van de FOD Volksgezondheid, toch ook aan het hoofd van het FAGG? Ook op dat vlak denk ik dat wij, als commissieleden die echt op zoek zijn naar een manier om fouten te voorkomen die zich hebben voorgedaan tijdens de eerste en de tweede golf, iets meer gedetailleerde antwoorden mochten krijgen op de vele vragen die we hadden.

In februari werden nog mondklappers naar China gestuurd. Wie heeft die beslissing genomen? Hoe bent u daartoe gekomen? Ik heb u ook gevraagd wat uw houding was bij de versoepelingen in september. Ik heb in uw schriftelijke antwoorden iets gelezen, maar ik heb vandaag geen antwoord gekregen op de vraag of u akkoord bent gegaan met die beslissing. Hebt u daarin geadviseerd? Hebt u daarover overleg gehad?

Ook op mijn vraag over de terugbetalingen door bepaalde firma's hebt u niet geantwoord. We hebben u zo veel vragen gesteld waar wij vandaag geen antwoorden op gekregen hebben. Ik hoop dat wij die nog schriftelijk zullen krijgen, maar ik had vooral meer verwachtingen.

Op maatschappelijk vlak is vandaag niemand gebaat met het opentrekken van een paraplu. Wij moeten vrij en vrank kunnen spreken en wij moeten vooral voor oplossingen voor de toekomst zorgen. Dat heb ik vanmiddag echt gemist. Ik meen dat wij dat verschuldigd zijn aan onze zorgverstrekkers, onze burgers, onze patiënten en onze bedrijven die platliggen. In plaats van oppervlakkige lessen te trekken, moeten we echt de kern van de zaak aanpakken.

Tom Auwers: Mevrouw Depoorter, ik heb inderdaad een aantal vragen niet beantwoord omdat ik niet het hoofd van het FAGG ben. Aan het hoofd van het FAGG staat een administrateur-generaal.

Wat de naar China gestuurde mondklappers betreft, ik moet het nakijken. Het verbaast mij, want het is andersom geweest. Wij hebben een gift van Alibaba gekregen.

Kathleen Depoorter (N-VA): Ik wil het voor u verduidelijken. Minister De Block heeft verklaard dat er op 15 februari een lading mondklappers vanuit ons land naar China is gegaan.

Tom Auwers: Ik zal het laten nakijken.

Wat betreft de terugbetalingen van de leveringen van slechte kwaliteit en de vorderingen, zal ik mijn boekhoudkundige dienst vragen om u een antwoord daarop te geven.

Wat de versoepelingen betreft, het gaat om een politieke beslissing. Wat mijn mening daarover is als ambtenaar, is irrelevant, waarvoor mijn excuses.

Ik had gehoopt dat ik, voor de lessen die wij eventueel zouden kunnen trekken, misschien iets concreter had kunnen zijn ten aanzien van u of de commissie.

Wij hebben de vragen vorige week ontvangen en ik heb daarop, samen met mijn mensen, naar best vermogen proberen te antwoorden.

Ik vind ook dat we een aantal duidelijke lessen moeten trekken. Ik vind dat de overheid zeker haar rol moet spelen wat betreft het strategisch stockbeheer. Dat heeft voor een deel lang geduurd.

In de crisis zelf hebben wij echter kunnen afstappen van openbare aanbestedingen en hebben wij gewoon op de markt kunnen bestellen, ook dankzij een heel uitgebreid apparaat dat door Philippe De Backer, buiten categorie van de FOD's, maar wel met de medewerking van Gino Claes, op poten is gezet. Daarmee konden wij over de hele wereld materialen proberen op te kopen, wat andere landen trouwens ook deden.

Ik hoop dat u in de schriftelijke antwoorden die wij u nog zullen bezorgen, iets meer voldoening vindt.

De voorzitter: Mevrouw Creemers, mevrouw Jiroflée en Mevrouw Merckx vragen nog het woord. Doet u maar, mevrouw Creemers.

Barbara Creemers (Ecolo-Groen): Mijnheer Auwers, ik vraag nog even het woord om te benadrukken dat het mij niet gaat om het aanwijzen van schuldigen of om het opendoen van potjes. Wij hebben van het Parlement de opdracht gekregen om aanbevelingen te maken zodat wij bij een volgende pandemie veel beter voorbereid zijn. Ik herinner mij dat wij een paar maanden geleden een discussie hebben gevoerd over wat wij zouden doen in de commissie en hoe wij zouden samenwerken. Toen heb ik al gezegd dat het vooral gaat om goed voorbereid te zijn voor een volgende keer. *En cours de route* zullen er zeker ook fouten naar boven komen, waarvoor wij ook verantwoordelijken of schuldigen moeten aanduiden. In die zin dansen wij soms op een slappe koord: gaat het hier nu over met de vinger wijzen of gaat het over het aanklaarten van een probleem dat de volgende keer niet meer mag gebeuren? Misschien moet ik dat laatste sterker benadrukken, omdat ik hoop dat wij dit de volgende keer niet meer meemaken.

In uw antwoorden, zeker in het begin, voelde ik dat een aantal zaken heel moeilijk liggen. Ik wil dat ook niet op de spits drijven, maar ik wil er wel even op terugkomen. De geheimzinnigheid rond het vernietigen van de strategische stock heeft heel veel mensen boos gemaakt. Het heeft er misschien ook voor gezorgd dat heel veel mensen zich minder goed hebben voorbereid. Mevrouw Farih stelde daar de aansprakelijkheidsvraag. Ze vroeg wie nu eigenlijk voor die mondkmaskers moest zorgen.

Ik zit daarmee. Ik hoorde een directeur van een ziekenhuis vertellen dat ze eind januari hoorden dat die stock er niet zou zijn en dat ze daar erg zenuwachtig van werden. Ze wisten dat ze zelf niet voldoende stock hadden om hun zorgverleners het veld in te sturen. Ze wisten dat ze materiaal nodig zouden hebben en ze rekenden op die stock. Ik zit met de transparantie daarrond. De juiste mensen wisten niet dat die stock er niet was. Daar was geen openheid rond. Als de ziekenhuizen in 2018 duidelijk wisten dat ze niet konden rekenen op een nationale strategische stock hadden ze wellicht zelf voor maskers gezorgd. Wie wist van het vernietigen van die strategische stock? Wie moest ervan weten? Hoe komt het dan dat wij zorgverleners in februari en maart het veld hebben moeten in sturen zonder de nodige bescherming?

De heer Pardon heeft er niet op geantwoord. De heer Claes heeft er niet op geantwoord. Mevrouw De Block heeft er niet op geantwoord. We moeten echter toch de vinger op de wonde durven te leggen en zeggen wie het wist en wie het moest weten, maar niet wisten. Er moet gezegd worden dat het een fout is geweest en dat dit in structuren

vastgelegd moet worden zodat het niet meer kan gebeuren. Daar blijf ik op mijn honger zitten. Ergens is daar een kapitale fout gemaakt door de ziekenhuizen en de eerste lijn daar niet van op de hoogte te brengen of hen pas op de hoogte te brengen toen zij zich niet meer konden voorzien van die nodige mondkmaskers omdat de markt toen al zo verstoord was. Dan gaat het mij niet om een schuldige aanduiden, maar om hoe we dit in de toekomst kunnen voorkomen.

Ik ga het daarom nog een keer proberen te vragen. Wie was op de hoogte? Wie had op de hoogte moeten zijn? Van waar die geheimzinnigheid? Want ik blijf op mijn honger zitten.

Tom Auwers: Dank u voor uw vraag naar bijkomende verduidelijking. Voor de lessen voor de toekomst heb ik een aantal zaken onderbelicht gelaten. Deze maand starten twee nieuwe strategische adviseurs, die van mij de opdracht krijgen om de evaluatie van de crisisaanpak in het binnen- en buitenland te analyseren en om dit ook voor de FOD te proberen uitwerken.

Mijn intentie is ook om samen met het RIZIV en het Geneesmiddelenagentschap, wij zullen trouwens in hetzelfde gebouw aan cohousing doen, vanaf volgende maand te bekijken hoe we ons in de toekomst moeten organiseren.

Wat betreft het stockaspect, ik was op de hoogte, Paul was op de hoogte, Gino was op de hoogte, mijn voorgangers en mijn minister waren ingelicht. Waarom dat niet gecommuniceerd is, weet ik niet. Ik heb geen rechtstreeks communicatiekanaal met de ziekenhuizen, om het zo te zeggen.

Ik kan daar niet meer over zeggen. Dat heeft niets te maken met geheimzinnigheid. Dat was de situatie zoals ze op dat moment was.

Barbara Creemers (Ecolo-Groen): Wie had dat volgens u dan moeten communiceren, mijnheer Auwers?

Tom Auwers: Ik moet u daar het antwoord op schuldig blijven.

Barbara Creemers (Ecolo-Groen): Dan is het aan ons om dat aan de ministers voor te leggen. Dank u wel.

De **voorzitter:** Ik denk ook dat dit de juiste interpretatie is.

Karin Jiroflée (sp.a): Ik wil ook een vraag opnieuw stellen waarop ik geen antwoord kreeg en die aansluit bij wat mevrouw Creemers net zei.

Vlaanderen beweert pas eind februari op de hoogte te zijn van de vernietigde stocks en het tekort aan beschermend materiaal. Ik ga ervan uit dat dit ook niet op een interministeriële conferentie is geweest.

Ik vind dat een beetje abnormaal. Ik probeer geen schuldigen te zoeken, net zomin als mijn collega's. Wij proberen eraan uit te kunnen op welke manier het juist is gebeurd en wat wij daaraan in de toekomst kunnen doen. Kunt u bevestigen dat dit niet op de interministeriële conferentie is geweest? Of is het daar wel geweest en deed Vlaanderen of zijn neus bloedde?

Dat wil toch eens even duidelijk weten. Dat moet toch ook gemakkelijk te beantwoorden zijn. Dat zal wel al dan niet op de agenda hebben gestaan of minstens in de varia te vinden zijn in een verslag. Ik heb daar toch wel wat moeite mee. Dat is toch wel belangrijk geweest in heel deze crisis.

Dan heb ik nog een korte bijkomende vraag. Ik had graag geweten wie er namens de FOD zat in de taskforce Shortages van minister De Backer. Hoe evalueert u die taskforce? Ik vraag gewoon naar uw idee daarover en wie daar juist in zat.

Tom Auwers: Mevrouw Jiroflée, in januari van vorig jaar werd het secretariaat van de IMC waargenomen door de heer Pedro Facon. Hij was ook de directeur-generaal die verantwoordelijk is voor de ziekenhuissector en de financiering van de ziekenhuizen. Ik was dus niet aanwezig op die IMC. Het was zijn rol om daar aanwezig te zijn. De minister was voorzitter. Misschien moeten wij eens nakijken of dat eventueel terug te vinden is, maar ik was niet fysiek aanwezig. Toen vergaderde men ook nog fysiek.

In verband met de taskforces, daar hebben twee personen van ons aan deelgenomen, zijnde de heer Gino Claes en mevrouw Carolien Sonck als budgetbewaker. De heer Claes heeft vanochtend waarschijnlijk ook uitgelegd dat hij ook de contacten met Defensie onderhield. Defensie was de taskforce 5, logistiek. Wij waren verantwoordelijk voor taskforce 3, alles dat te maken heeft met de PPE en de aankoop van PPE's. Er waren nog andere taskforces, waarvoor het geneesmiddelenagentschap bevoegd was. De volledige samenstelling kan u toegestuurd worden. Het was een grote groep. Die kwamen elke dag samen. 's Avonds kwamen die samen in plenum. Minister De Backer nam daaraan zelf deel.

Aangezien hij dat dagelijks heeft beleefd, zal hij dat veel meer in detail kunnen meegeven. Van onze hoek namen Gino Claes en Carolien Sonck deel, uiteraard met enkele medewerkers in de backoffice.

Karin Jiroflée (sp.a): Bedankt, mijnheer Auwers.

Sofie Merckx (PVDA-PTB): Mijnheer Auwers, u bent duidelijk geëmotioneerd als u zegt dat het voor u een trauma is geweest. Ik denk dat het voor heel veel mensen een trauma is geweest, bijvoorbeeld de vele mensen in de eerstelijnszorg die de eerste golf van nabij hebben meegemaakt. Ik verwijs naar de hoorzitting waarin mevrouw Belkhir ons het verslag bracht van de manier waarop zij de pandemie had meegemaakt in het ziekenhuis. Dat was heel traumatiserend. Om die reden moeten wij ook op de lastige vragen een antwoord vinden.

Op de vragen over de strategische mondmaskerreserve, wat ermee gebeurd is en welke beslissingen werden genomen, blijven de lippen echter stijf dicht of komen de antwoorden er maar heel moeilijk uit, zo stel ik vast. Het is echter onze rol om daarin door te vragen, zoals mijn collega's ook al gedaan hebben.

Daarnet heb ik het over de vergadering van 28 januari 2020 gehad. In die vergadering vroeg ik of er een strategische mondmaskerreserve beschikbaar was. De minister heeft daar toen niet op geantwoord. U zegt nu dat het u niet toekomt te bepalen wat een minister moet antwoorden. Dat klopt, maar u was op die vergadering wel aanwezig. Welke rol vervulde u daar dan? Waarom was u daar aanwezig of om welke reden had de minister u gevraagd daarbij aanwezig te zijn?

U hebt evenmin geantwoord op mijn vraag of de vernietiging van die reserve om budgettaire redenen gebeurde. Misschien kunt u daarop toch nog verder ingaan.

Pas op 5 maart 2020 werd een eerste bestelling geplaatst. Mevrouw Vlieghe heeft daarover verklaard dat zij u toen vroeg of de mondmaskers "nu pas" werden besteld. Daarop hebt u volgens mevrouw Vlieghe geantwoord dat zij al blij mocht zijn dat ze nu besteld zijn.

De stock mondmaskers werd vernietigd om budgettaire redenen en een nieuwe reserve werd niet aangekocht omdat 100 miljoen een te hoge uitgave was. Ik kan mij inbeelden dat u als ambtenaar misschien in een budgettaire context moest functioneren, waarbij er al beslissingen genomen waren.

Mijnheer Auwers, kunt u die bijkomende vragen nog beantwoorden?

Tom Auwers: Waarom was ik toen aanwezig in de commissie? De minister heeft mij meegevraagd,

in mijn hoedanigheid van voorzitter van de FOD. Ook de voorzitter van de RMG was meegevraagd.

Ik heb de opmerking van professor Vlieghe gelezen in het verslag van de commissie. Op 27/1 hebben wij overleg gehad met de minister. Op 28/1 was er al een analyse van de aankoop PPE van de leveranciers. Wij hebben getracht zo snel mogelijk een raamakkoord af te sluiten.

Een tweede piste die we destijds hebben gevolgd was een optie lichten bij 3M voor 500.000 FFP2-maskers. Een derde piste waarop we hoog hadden ingezet maar die niet gelopen is zoals verwacht was *joint procurement*, we dachten namelijk dat het vanuit Europa sneller zou gaan.

Wat de tijdlijn betreft, dat is een nota die is opgemaakt door mijn directeur van de Ondersteunende Diensten, Carolien Sonck. Ik meen dat die ook in de documentatie zit.

Wat de beslissing om te vernietigen betreft, het was daadwerkelijk goedkoper om ze te vernietigen dan om ze te verplaatsen.

Sofie Merckx (PVDA-PTB): Mijnheer Auwers, bedankt voor uw duidelijk antwoord.

Nawal Farih (CD&V): Mijnheer Auwers, ik wil u bedanken want ik kan mij indenken dat het niet makkelijk is om al deze vragen te beantwoorden. Ik heb nog een vraag die aansluit bij de beslissing om de strategische stock te vernietigen. Is die beslissing door Defensie of door Volksgezondheid genomen?

Voor u antwoordt wil ik u ook danken voor het werk dat u hebt geleverd. Ik meen dat ik namens de hele commissie mag zeggen dat wij enorm veel respect hebben voor uw werk en voor de manier waarop u de crisis hebt aangepakt. Wij zijn ons ervan bewust dat dit nieuw is voor iedereen.

Ik zal uw quote in uw eerste betoog niet vergeten. U had het over het voorbeeld van de terreuraanslagen. Vandaag is het immers voor de hand liggend dat de cockpitdeur dicht is. Ik hoop dat wij bij een volgende pandemie de uitdagingen die we vandaag hebben gezien voor de hand liggend zullen vinden.

Verder hoop ik dat deze commissie goede aanbevelingen zal kunnen opstellen, samen met u en de deskundigen.

Tom Auwers: Dank u mevrouw, uw blijk van erkenning doet echt deugd.

Of de beslissing mee ingegeven was door

Defensie? Wat wel was ingegeven door Defensie was de sluiting van de kazerne Belgrado. Of de beslissing als zodanig mee ondertekend is door Defensie, vermoed ik niet, maar ik durf mij daar niet volledig over uit te spreken.

De aanleiding was wel de sluiting van de kazerne Belgrado van Defensie.

Nawal Farih (CD&V): Bedankt.

De **voorzitter**: Ik probeer na te gaan of er nog leden het woord vragen. Dat is niet eenvoudig in een Zoomvergadering.

Hervé Rigot (PS): Monsieur le président, j'aimerais simplement remercier notre intervenant du jour. En effet, j'ai eu le sentiment parfois qu'il était ici comme un coupable sur le banc d'un procès. Ce n'est pas le sens que je souhaite donner à cette commission. Ce n'est pas ce que nous recherchons. J'entends bien la liberté de chaque député d'apporter au débat les angles qu'il souhaite. Ce n'est pas celui que le groupe PS souhaite apporter.

Le groupe PS vous remercie. Sachez que nous ne doutons pas de la difficulté de votre travail. Tout n'a pas été parfait sinon nous ne serions pas ici aujourd'hui. Des leçons sont à tirer. Il reste l'avenir à construire. Nous le construirons avec le SPF Santé. Vous aurez, dans les prochaines semaines, un rôle à jouer.

Je me réjouis de voir que vous avez mis en évidence le "tsunami santé mentale" en adressant une note au ministre. C'est essentiel de se pencher sur ce dommage collatéral de la crise que nous traversons.

La suite, nous la mènerons avec vous, à savoir une bonne stratégie de vaccination, efficace, qui fonctionne et qui se passe le plus vite possible. C'est aussi en parallèle une bonne stratégie de déconfinement, car les citoyens sont épuisés et ont besoin d'avoir des perspectives raisonnables.

Encore merci! J'espère que vous n'avez pas été trop secoué par moments. Ce n'était clairement pas notre objectif du côté du PS! Notre objectif est de faire la clarté sur les événements, d'en tirer des leçons, de construire des processus, des modes de fonctionnement à tous les niveaux - administratif et politique -, au fédéral et dans les entités fédérées afin de mieux appréhender toute crise éventuelle dans le futur.

Chers collègues, je vous souhaite à la fois une bonne Saint-Valentin si vous en avez le plaisir et aussi un bon carnaval virtuel!

Tom Auwers: Merci, monsieur, pour votre mot gentil.

Nathalie Gilson (MR): Monsieur le président, je souhaite me joindre aux propos de mon collègue, M. Rigot. Je vous remercie. Nous savons que, de votre côté, tout avez fait tout ce que vous pouviez pour que la gestion de la crise se déroule au mieux.

Notre objectif est de parvenir à identifier les problèmes, de la sorte à pouvoir formuler des recommandations qui nous évitent de les reproduire.

Vraiment un grand merci pour les éclairages. De plus, vous êtes face à une salle dont les sièges sont vides, face à des écrans. Ce n'est certainement pas facile. Nous devons faire face à cette situation de distance sociale; mais nous sommes tous dans le même bateau. Nous vivons la même chose. Je crois, et j'espère, que nous visons tous à améliorer les choses du mieux que nous le pouvons. Merci à vous et bon week-end.

Tom Auwers: Merci, madame. J'ai fait de mon mieux pour tout éclaircir.

Nathalie Gilson (MR): Hartelijk dank.

De **voorzitter:** Willen nog leden het woord vragen? (Nee)

Mijnheer Auwers, heel veel leden hebben u en uw diensten bedankt. Ik ben ervan overtuigd dat de leden die dat niet hebben gedaan, toch dezelfde boodschap willen brengen. Het is echter niet de bedoeling dat iedereen hier het woord vraagt om u te bedanken.

Ik zal dat dus doen in naam van alle commissieleden. Ik besef heel goed dat het niet altijd evident is. U bent ambtenaar en u voert uit wat anderen beslissen op heel veel momenten. Ik wil u niettemin bedanken voor de openheid die u hier aan de dag hebt gelegd en voor het vele werk dat u hebt gedaan ter voorbereiding van deze commissievergadering, maar nog veel meer voor al het werk dat u tijdens de huidige crisis hebt geleverd.

Ik zou u ook willen vragen om onze dank aan uw team over te brengen.

Ik dank u hartelijk. Ik wens u een prettig weekend en ook een prettige Valentijnsdag, zoals de collega daarnet al aangaf.

De commissieleden wil ik nog even meegeven dat er maandag 15 februari 2021 een deadline is voor

het doorsturen van vragen voor de hoorzittingen met mevrouw Moykens, met de corona-commissaris en met de klinisch biologen. Ik verzoek jullie tegen 11 uur jullie vragen aan het secretariaat te bezorgen.

Ik dank jullie en wens jullie een prettig weekend.

De openbare commissievergadering wordt gesloten om 17 u 11.

La réunion publique de commission est levée à 17 h 11.